

MIKKELI

Toimintakertomus 2020 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että myös fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Hallinto tuotti palveluja kattavasti koko palvelualueensa tulosalueille. Kaupungin talouden tasapainottamisen johdosta myös hallinnon tehtäviä uudelleen järjesteltiin. Hyvinvointikoordinaattori siirtyi konserni- ja elinvoimapalveluista sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle ja täällä yhteisiin hallinnon palveluihin. Tavoiteorganisaatiossa linjatun mukaisesti ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävä lakkautettiin ja tehtävät jaettiin hyvinvointikoordinaattorin ja nuorisopalvelujen kesken.

Kansalaistoimijalähtöinen hanke Meijän Mikkeli, joka käynnistyi 1.7.2018, jatkoi toimintaansa ja sille haettiin ja saatiin jatkoaikaa 30.6.2021 saakka. Meijän Mikkeli hankkeen rinnalla toteutettiin ESR-rahoitteinen Porukalla! -hanke, jolla haettiin käytännön ratkaisuja asukkaiden Korona-ajan poikkeusolojen tarpeisiin. Hanke toteutettiin Essoten toimialueella ja se rahoitettiin 100 prosenttisesti hankerahoituksella.

Yhdyspintatyötä ja yhteensovittavia kokoonpanoja ovat mm. nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, oppilashuolenpidon ohjausryhmä, lasten, nuorten ja perheiden palvelujen johtoryhmät (Mikkeli ja Etelä-Savo), KOPPA-kohtaamispaikan ohjausryhmä, kerhotoiminnan ohjausryhmä sekä eri hankkeiden ohjaus- ja kehittämisryhmät (mm. KOPA – Koulutus palveluna, AuroraAI - kansallinen tekoälyohjelma). Lisäksi yhdyspintatyöllä on vastattu tuleviin muutoksiin, mm. oppivelvollisuuden laajentaminen. Kehittämistyöpanosta on osoitettu erityisesti hankekehittämisen kautta mm. tunne- ja vuorovaikutuskasvatuksen kehittämiseen. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia on kehitetty eri hankerahoitusten ja niiden ympärille koottujen yhteistyöverkostojen kautta (mm. OPH:n kerhoavustus, Harrastamisen Suomen malli, Me uskallamme).

Koronapandemia aiheutti muutoksia lasten, nuorten ja perheiden elämään, minkä johdosta monialaista hyvinvoinnin seurantaan vahvistettiin tiheimmällä mm. Oppilashuolenpidon ohjausryhmän, nuorten ohjaus- ja palveluverkoston sekä Essoten ja Mikkelin kaupungin yhteisen Lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmän tapaamisia. Varhaiskasvatukseen on valmistunut toukokuun lopussa uusi Kattilansillan päiväkotitoiminta. Norpanhovin päiväkodin korjaus valmistui loppuvuodesta 2020. Yhteistyö Essoten oppilashuoltopalvelujen kanssa on jatkunut Korona -aikaan tiiviimmin etäpalaverina. Suurin osa lapsista oli koronakevään kotona, mutta perheisiin oltiin säännöllisesti yhteydessä koko ajan. Kirjaston alakerrassa sijaitsevaan perheiden avoimeen kohtaamispaikkaan (KOPPA) ovat lapsiperheet löytäneet hyvin samoin kuin kesän puistossa järjestettyihin tilaisuuksiin. Koronasta johtuviin vaikutuksiin on saatu hankeavustusta varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tiedepolku 2020-2022 –hankerahaa on saatu varhaiskasvatukseen, jonka avulla tiedekasvatustajien kehittävät lasten tiedekasvatusta sekä järjestetään henkilöstölle koulutusta.

Anttolan uusi koulu valmistui vuoden vaihteessa ja koulu pääsi aloittamaan kevätlukukauden uusissa tiloissa. Eteläisen aluekoulun suunnittelu on edennyt ja Urpolan koulu on siirtynyt elokuun alussa väistöön Xamkilta vuokrattuihin tiloihin. Kevään koronatilanteessa perusopetus siirtyi etäopetuksesi siten, että vain 1-3-luokkalaissa, erityisen tuen sekä valmistavan opetuksen oppilailla oli edelleen mahdollisuus lähiopetukseen. Heinäkuussa perusopetukseen saatiin nk. korona-avustusta noin 600 000 euroa ja sen turvin pystytään syyslukukauden aikana tukemaan kevään aikana syntyneitä oppimisen vajeita. Kaiken kaikkiaan perusopetukseen on saatu hankeavustuksia yli miljoonan euron verran.

Mikkelin lukion Ristiinan toimipiste lakkautettiin 1.8.2020, joten Mikkelin lukiolla on vain yksi toimipiste kaupungin keskustassa. Mikkelin etä- ja aikuislukion ja Netti lukion hallinnollista yhdistämisen suunnittelua on jatkettu ja yhteistyötä kaupungin eri lukiokoulutuksen yksiköiden välillä kehitetty. Tavoiteaikataulu aikuislukioyksiköiden hallinnolliseen yhdistämiseen ei ole toteutunut mm. virkaehtosopimukseen liittyvistä haasteista johtuen. Ratkaisu aikuislukio-opetuksen paikallisista järjestelyistä pyritään saamaan aikaan vuoden 2021 aikana.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan toimintatuotot olivat 4 942 000 euroa ja ne alittivat talousarvion 425 000 euroa. Toimintakulut olivat 87 157 000 euroa ja ne alittivat talousarvion 4 828 000 euroa. Toimintakate on näin ollen 4 403 000 euroa talousarviota parempi.

Myyntituotot ylittivät noin 224 000 euroa (kotikuntakorvaukset), maksutuotot alittivat noin 101 000 euroa (koronasta johtuen suositusten mukaan lapsia hoidettiin keväällä kotona, jolloin varhaiskasvatusmaksuja ei ko. ajalta peritty), tuet ja avustukset alittivat 21 000 euroa, vuokratulot ylittivät 8 000 euroa ja muut toimintatuotot alittivat 535 000 euroa.

Henkilöstökulut alittivat 2 178 000 euroa. Tähän syynä oli koronapandemiasta aiheutuneet toiminnan muutokset varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Kevään ja syksyn etäopetusaikana sijaisjärjestelyt vähenivät huomattavasti ja osa henkilöstöstä oli lomautettuna tuotannollisista syistä. Palvelujen ostot alittivat talousarvion 2 676 000 euroa.

Suurimmat säästöt syntyvät oppilaskuljetuksista, ruokailuista, puhelinkuluista sekä asiakaspalvelujen ostoista. Aineet, tavarat ja tarvikkeet alittuivat 17 000 euroa (mm. koulutarvikkeet, elintarvikkeet), avustukset alittuivat 180 000 euroa, vuokrat ylittivät 108 000 ja muut toimintakulut ylittivät 115 000 euroa.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.2020
Syrjäytymisen ehkäisy	Tunne- ja vuorovaikutuskasvatuspolku varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (sis. mm. kiusaamisen ehkäisyn ja moniammatillisen yhteistyön)/varhaiskasvatus ja perusopetus	Vastuullinen ja aidosti välittävä asennoituminen kaikilla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa työskentelevillä aikuisilla.	Edetty tavoitteen suuntaan. Varhaiskasvatuksessa käytössä yksikkökohtainen tunne- ja vuorovaikutuspolku sekä kehittämisen tukena ja tunne- ja vuorovaikutuskasvattajina toiminut 3 perhetutoria. Haettu ja saatu jatkoa 4 tutorille. Perusopetuksessa henkilöstön koulutusprosesseja toteutettu ja uusiin haettu ja saatu rahoitusta, jonka tuella on voitu mm. palkata tunne- ja vuorovaikutustutoriteita. Kaikki koulut ovat päässeet tunne- ja vuorovaikutus- sekä neuropsykiatrinen valmennus-koulutuksen piiriin. Yhteistyötä nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa on tiivistetty. Etsivä nuorisotyö on tehnyt tiivistä yhteistyötä erityisopettajan ja opinto-ohjaajien kanssa syrjäytymisvaarassa olevien ja koulupudokkaiden auttamiseksi.
	Ehkäisevä päihdetyön toimenpiteet eri ikäisille 4-vuotissuunnitelman mukaisesti/ehkäisevän päihdetyön koordinaattori	Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,1 % /9,7%, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä	Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 8,5 % /8,0 % lukio: 4,5 % / 6,1 % amm: 30,1 % / 28,7 %
		Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 4 %/4,5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä	Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 6,3 % / 4,9 % lukio: 3,4 % / 3,8 % amm: 13,4 % / 14,7 %
	Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/10,2 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä	Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 8,1 % / 9,6 % lukio: 13,3 % / 17,8 % amm: 29,3 % / 26,9 %	

		<p>Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 3,8 %/5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/7,9 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Raittius, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 64,5 %/61,7 %, tavoite: raittiiden osuus lisääntyy kaikissa ryhmissä</p>	<p>Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 4,0 % / 4,4 % lukio: 3,4 % / 6,3 % amm: 13,0 % / 12,8 %</p> <p>Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 10,5 % / 8,9 % lukio: 10,1 % / 14 % amm: 16,6 % / 20,1 %</p> <p>Raittius, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 63,9 % / 60,7 %, lukio: 34,8 % / 34,9% amm: 25,8 % / 28,6%</p> <p>Yhteistyötä nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa on tiivistetty. Etsivä nuorisotyö on tehnyt tiivistä yhteistyötä erityisopettajan ja opinto-ohjaajien kanssa syrjäytymisvaarassa olevien ja koulupudokkaiden auttamiseksi.</p>
	<p>Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit sekä yhteisöllisessä työssä että yksilökohtaisissa tukimuodoissa/hallinto, varhaiskasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus</p>	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %, tavoite: 80 %</p>	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 90,6 %/ 89,5 %, 8.-9. lk: 76,1 %/ 75,2 %, lukio: 76,0 %/ 74,5 %, amm: 74,7 %/ 76,1 %</p> <p>Oppilashuollon Skype-palavereja on pidetty Korona-kevään aikana tavallista enemmän. Avoin kohtaamispaikka KOPPA on kesällä järjestettyine puistotapahtumineen koettu hyvänä toimintamallina. Poikkihallinnollinen Perheneuvo on järjestänyt alkuvuodesta avoimia perheiltoja. Korona-aikaan järjestettiin live-streamauksena avoin perheilta monitoimijaisena tilaisuutena.</p>

	<p>Elintapaneuvonta edistää hyviä ravinto-liikunta-unitottumuksia/varhaiskasvat us ja perusopetus, lukiokoulutus, Meijän Mikkeli-hanke</p>	<p>PYLL- indeksi (Potential Years of Life Lost), Ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet Lähtötilanne (2010-2014): Miehet: Tilanne koko maata huonompi, etenkin alkoholin ja tupakan osalta. Ennenaikaiset menetykset suurimmat: 1) Tapaturmat ja myrkytykset, joista 58 % itsemurhat 2) verenkiertoelinsairaudet ja pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosityöpä) Naiset: Tilanne koko maan tasolla. Kehitys positiivisinta koko maassa alkoholin suhteen. Huomio tupakan haittoihin. Ennenaikaiset menetykset suurimmat 1) pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosityöpä), trendi huonompaan suuntaan 2) tapaturmat ja myrkytykset, trendi parempaan suuntaan, alkoholihaitat pienentyneet Tavoite: koko maan taso, erityinen huomio: Miehet: alkoholin ja tupakan haittojen vähentäminen. Naiset: Tupakan haittojen vähentäminen. Molemmilla lihavuuden ehkäisy.</p>	<p>Ravinto-, liikunta- ja uniasiat ovat varhaiskasvatuksen perusasioita, joista puhutaan päivittäin lasten huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa Ilo kasvaa liikkuen-hankkeesta on saatu toiminnan edistämiseksi edelleen hankevaroja syksyksi. Terveiden elämäntapojen merkitystä käydään läpi eri oppiaineiden opetuksessa perusopetuksessa. Liikkuva koulu-hanke perusopetuksessa. Me uskallamme-hanke tarjoaa 9. luokkalaisille elintapaneuvontaa.</p> <p>Essoten ja kaupungin yhteistyönä pilotoitiin ikäihmisten ryhmämuotoinen elintapaohjaus, joka oli samalla osana Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun Hyviö-Pro vaikuttavuus -hanketta. Senioriliikunta-vuoro Saimaa Stadiumilla on pystytty toteuttamaan vain osittain koronapandemiasta johtuneiden rajoitusten vuoksi. Senioreille järjestettiin kaksi Vertaisohjaaja –koulutusta mutta koronarajoitusten vuoksi vertaisohjaajatoiminta oli hyvin vähäistä vuonna 2020.</p> <p>Essoten, Etelä-Savon Liikunnan ja kaupungin yhteistyössä järjestettiin parvekejumppia ympäri Mikkeliä. Senioriliikunta-hankkeen kautta toteutettiin ikäihmisille omatoimisia kuntoilupaikkoja mm. Essoten asumisyksiköihin ja kerrostalojen kerhotiloihin.</p>
<p>Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen</p>	<p>Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus/kasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus</p>	<p>Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 26,3 %/26,9 %, tavoite: 33 % lukio: 29,1 %/30,5 %, tavoite: 33 % amm: 31,3 %/28,6 %, tavoite: 33 %</p>	<p>Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) – ei tietoa vuoden 2019 THL:n tutkimuksessa.</p>

		<p>Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 0,6 %/0,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 7,2 %/8,5%, tavoite: 0 % lukio: 8 %/7,2 %, tavoite: 0 % amm: 7,6 %/7,4 %, tavoite: 0 %</p> <p>Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 1,8 %/2,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 8,6 %/9,5 %, tavoite: 0 % lukio: 10,3 %/10,4 %, tavoite: 0 % amm: 7,4 %/10 %, tavoite: 0 %</p>	<p>Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 1,1 %/0,9 % 8.-9. lk: 9,3 %/9,1 % lukio: 8,2 %/7,9 % amm: 8,2 %/8,3 %</p> <p>Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 3,6 %/3,4 % 8.-9. lk: 10,8 %/10,7 % lukio: 12,3 %/11,7 % amm: 12,9 %/10,9 %</p> <p>Varhaiskasvatuksessa on nostettu esiin yksiköissä ja mm. johtajien kehityskeskusteluissa huomion kiinnittäminen lasten toimintaan siten, ettei kukaan jäisi yksin. Varhaiskasvatuksessa toiminnan arvioinnin pohjalta on nostettu kehittämiskohteiksi lasten kuunteleminen kiireettömästi ja lasten yksilöllinen huomioiminen sekä lasten osallisuus. Lukiossa opiskelijoille on teetetty korona-aikana kyselyitä, joissa on kartoitettu opiskelijoiden koulujaksamista ja etäopiskelun sujumista. Tutorit ovat aktiivisesti opastaneet ensimmäisen vuoden uusia opiskelijoita arjen käytänteissä. Lukiorakennuksen viihtyisyyttä on parannettu opiskelijoiden toiveiden mukaisesti.</p>
--	--	--	--

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.2020
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	<p>Alueelliset matalan kynnyksen kohtaamispaikat/johto, kasvatus ja perusopetus</p> <p>Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit/johto, kasvatus ja perusopeutus</p> <p>Eri ikäisten ja eri ryhmien kohtaamisen edistäminen läpäisevästi toiminnassa/kaikki tulosalueet</p> <p>Yhdenvertainen harrastusmahdollisuuksien edistäminen ja harrastusmahdollisuuksien hakujärjestelmä/kaikki tulosalueet</p> <p>Tutortoiminta ja lukioiden yhteisölliset tapahtumat ja toiminta/lukioiden rehtorit, opinto-ohjaajat, ryhmäohjaajat ja opiskelijakuntien ohjaavat opettajat</p>	<p>Perheiden avoin kohtaamispaikka pääkirjaston alakerrassa perustettu ja kokeilun perusteella päätetään paikan jatkosta.</p> <p>Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 82 %/83,3 %, tavoite: 100 % 8.-9. lk: 89 %/89,9 %, tavoite: 100 % Lukio: 94 % /93,4 %, tavoite: 100 % Amm. opp: 78,3 %/81,5 %, tavoite: 100 %</p> <p>Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 25,5 %/koko maa 27,6 %, tavoite: MLI 30 % 20-64 v. 22,9 %/27,6 %, tavoite: 30 % 65+ 31,6 %/27,8 %, tavoite: 33 %</p> <p>Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 48,1/ 45,1 %, tavoite: 100 % 8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, tavoite: 100 % lukio:13,6 %/ 13,1 %, tavoite: 100 % amm: 11,5 %/12,6 %, tavoite: 100 %</p> <p>Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): 81,2 %/ koko maa (2016) 78,8 % % tavoite: 100 %</p>	<p>KOPPA-kohtaamispaikka aloittanut 1/2020. Korona-aikana myös etä- ja pihatoimintaa. Monialainen toiminta toteutunut.</p> <p>Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 87,8 % / 89,4 % 8.-9. lk: 96,2 % / 95,9 % Lukio: 97,0 % / 97,8 % Amm. opp: 90,8 % / 91,1 %</p> <p>Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus, % - ei Mikkeli-tietoa</p> <p>Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 41,9 %/39,5 % 8.-9. lk: 22,6 %/21,9 % lukio: 12,4 %/13,9 % amm: 15,1 %/15,0 %</p> <p>Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % - ei Mikkeli-tietoa</p> <p>"IIK! -mikä meno" -lasten ja perheiden avoin liikuntavuoro Saimaa Stadiumilla on pystytty toteuttamaan vain osittain koronapandemiasta</p>

Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Kannustetaan sekä oppilaita että henkilökuntaa koulumatkapyöräilyyn, liikennekasvatus/kasvatus- ja opetushenkilöstö		johtuneiden rajoitusten vuoksi. Valtti -toiminnassa on etsitty vammaisille ja erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille liikuntaharrastusta. Harrastustuki- hankkeessa jaettiin vähävaraisille lapsille ja nuorille harrastustukea urheiluseurojen kautta. Meijän Mikkeli hankkeen Kohtaamiskahvilat toteutuneet romaani- ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille Starlightissa ja RUKe:n kahvilassa. Varhaiskasvatuksessa lähiluontoympäristöä on käytetty koronakuukausina oppimisympäristönä enenevässä määrin. Kulttuurikameli ja kulttuuripolku ovat vakiintunutta toimintaa, mutta korona-aikaan toimintaa ei ole voitu totutusti järjestää.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Lähiluontoympäristön hyödyntäminen Liikuntapaikkojen ym. rakennetun toimintaympäristön hyödyntäminen Kulttuuritoiminta hyvinvoinnin edistäjänä/kasvatus- ja opetushenkilöstö		

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.2020
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	<p>Yhteensovittava johtaminen kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. sote-järjestöt/johto, kasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus</p> <p>Perheiden hyvinvoinnin tukeminen eri elämäntilanteissa/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p> <p>Erytistilanteiden tunnistaminen (myös heikot signaalit) matalalla kynnyksellä, parisuhteiden tuki varhain sekä eroauttaminen/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p> <p>Lähikouluperiaatteen vahvistaminen siten, että lapsille ja nuorille mahdollistuu tarvittavat tukitoimet ensisijaisesti omalla koulualueellaan. Toimintaa kehitetään yhdessä Essoten koulutiimien kanssa turvaten lapsen ja perheen palvelut matalalla kynnyksellä ja varhaisesti/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p>	<p>Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä</p> <p>4.-5. lk: MLI 58,6 %/ koko maa 58,3 %</p> <p>8.-9. lk: 36,4 %/39,5 %</p> <p>lukio: 33,8 %/38,8 %</p> <p>amm: 40,5 %/40,5 %</p>	<p>Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>4.-5. lk: 64,5 % / 61,7 %</p> <p>8.-9. lk: 48,4 % / 46,6 %</p> <p>lukio: 41,4 % / 44,5 %</p> <p>amm: 48,6 % / 46,1 %</p> <p>Essoten kanssa on rakennettu toimivaa yhteistyötä.</p> <p>Erytisloukaopetusta on siirretty entistä enemmän oppilaiden lähikouluun ja myös oppilashuolto on suunniteltu alueellisesti yhteistyössä Essoten kanssa. Tällä hetkellä Essoten oppilashuoltotiimistä puuttuu useita koulupsykologeja.</p>

<p>Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus</p>	<p>Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy/koko tulosalue sekä Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue</p> <p>Kokemus turvallisuudesta (mm. ympäristön siisteys, esteettisyys, valaistus, ei lymypaikkoja)/kaikki tulosalueet</p> <p>Kotouttaminen, maahanmuuttajat osaksi yhteisöjä/kaikki tulosalueet</p> <p>Osallisuuden kokeminen/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p> <p>Sensitiivinen havainnointi lasten kiusaamisen ehkäisemiseksi. Turvallisuuden tunteen luominen kiusaamiseen ja häirintään välittömästi puuttumalla. Teoille nollatoleranssi/koko henkilöstö</p> <p>Koulutetaan henkilökunta tunnistamaan ja puuttumaan erilaisiin turvallisuutta yksilö- tai yhteisötasolla vaarantaviin ilmiöihin. Ääritapauksissa yhteistyö poliisin kanssa/koko henkilöstö</p> <p>Kartoitetaan lukuvuosittain opiskelijoiden turvallisuuden tuntemuksia/rehtorit</p> <p>Harjoitellaan turvallisuutta ylläpitäviä asioita ja toimia/rehtorit</p> <p>Luokkien ryhmäytymiseen panostaminen/ryhmänohjaajat</p> <p>Päivitetty pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat Turvakävelyt/rehtorit</p>	<p>Sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen määrä vähenee</p>	<p>Sisäilmaongelmien osalta on tehty paljon töitä, mutta edelleen on kouluja ja päiväkoteja, joissa esiintyy sisäilmaongelmia. Sisäilmaongelmaiset kiinteistöt (2018/2019/31.12.2020): koulut 3/2/0, päiväkodit 1/3/1, muut 1/2/1</p>
	<p>Koulutetaan henkilökunta tunnistamaan ja puuttumaan erilaisiin turvallisuutta yksilö- tai yhteisötasolla vaarantaviin ilmiöihin. Ääritapauksissa yhteistyö poliisin kanssa/koko henkilöstö</p> <p>Kartoitetaan lukuvuosittain opiskelijoiden turvallisuuden tuntemuksia/rehtorit</p> <p>Harjoitellaan turvallisuutta ylläpitäviä asioita ja toimia/rehtorit</p> <p>Luokkien ryhmäytymiseen panostaminen/ryhmänohjaajat</p> <p>Päivitetty pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat Turvakävelyt/rehtorit</p>	<p>Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 92,8 %/koko maa 91,2 %, tavoite: 95 % 65v + 92,9 %/91,8 %, tavoite: 95 % Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk; 6,7 %/ 7,3 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 6,6 %/5,8 %, tavoite: 0% lukio: 1 %/1.1 %, tavoite: 0 % amm: 3 %/3,3 %, tavoite: 0 %</p>	<p>Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, % - ei Mikkeli-tietoa</p> <p>Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 7,7 % / 7,2 % 8.-9. lk: 6,3 % / 5,5 % lukio: 0,4 % / 1,1 amm: 4,2 % / 3,6 %</p> <p>Vuonna 2020 on järjestetty resto-koulutus osana tunne- ja vuorovaikutuskoulutus-kokonaisuutta. Uuden kouluturvallisuutta edistävän mobiiliohjelman hankintaprosessi on käynnistetty. Turvallisuuteen liittyviä harjoituksia tehdään varhaiskasvatuksessa ja kouluilla vuosittain ja turvallisuussuunnitelmia</p>

			Turvallisuuteen liittyviä harjoituksia tehdään varhaiskasvatuksessa ja kouluilla vuosittain ja turvallisuussuunnitelmia päivitetään tarvittaessa.
--	--	--	---

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.2020
Liikennepäästöjen vähentäminen	Waltti-kortin käyttö Liikkuminen kävelen ja pyöräillen/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Huoltajien koulukyyditykset vähenevät, kun oppilaat käyttävät julkisia kulkuneuvoja tai kävelevät tai pyöräilevät	Kevään koronatilanteessa etäopetuksessa koulukuljetukset vähenivät. Waltti-kortilla mahdollistetaan liikkuminen julkisella liikenteellä sekä kouluun että harrastuksiin.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Ympäristökasvatus, teemaopinnot/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Kestävän kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta.	Kestävä kehitys ja ympäristökasvatus ovat osa opetuksuunnitelmaa ja varhaiskasvatussuunnitelmaa. Mm. hankinnoissa huomioidaan kestävän kehityksen tavoitteet.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen			Kasvisruoka on kaikille lapsille ja nuorille vaihtoehtona.

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	
Resurssitehokkuus	Biojätteiden kierrätyksen lisääminen syntypaikkalajittelun ja keräämisen tehostamisella/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Syntyvän sekajätteen määrä/määrä pienenee sihyntoimipisteissä (koulut ja päiväkodit)	Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa jätteitä lajitellaan ja erilaisia pakkausmateriaaleja hyödynnetään osittain askarteluissa ja leikeissä.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	
Saavutettavuus	Viisaan liikenteen kokeilut (joukkoliikenteen kutsupalvelut, yhteiskuljetukset esim. koulu-, palvelu- ja asiointiliikenteessä, työmatkaliikennekokeilu AIKO-hankkeessa) – Waltti-kortin käyttö mahdollistaa maksuttoman joukkoliikenteen peruskoululaisille/Kyytineuvo ja koulut	joukkoliikenteen käyttäjämäärät (suoritetta)/määrä kasvaa	Waltti-kortti on edelleen käytössä peruskoululaisilla edistämässä julkisen liikenteen käyttöä.
Palvelujen digitalisointi	Kaupungin omistamien tilojen ja alueiden varausjärjestelmän sähköistäminen sekä markkinoinnin tehostaminen – koulujen käytön laajentaminen kouluajan ulkopuolella/yhteistyö vuokrauspalvelujen kanssa	julkisten tilojen käyttöaste, vajaakäyttöiset kiinteistöt/Lähtötilanne (15 h/vrk) 43 % / Tavoite 65 % Lähtötilanne Rakennuskohtainen varausjärjestelmä / Tavoite	Korona-pandemiasta johtuvien sulkutoimien johdosta käyttöasteen kasvattaminen ei ole onnistunut. Timmi-järjestelmä on käytössä mm. liikuntapalveluissa. Uutta järjestelmää haetaan

	<p>TVT-taitoja opetellaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, Google-maailman hyödyntäminen opetuksessa digimateriaalien kanssa/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p> <p>Monipuolisia TVT-taitoja vahvistetaan lukiokoulutuksessa. Nettilukion kurssitarjonnan tarkoituksenmukainen hyödyntäminen joustavien opiskelupolkujen mahdollistamiseksi/tulosaluejohtaja ja lukiokoulutuksen johtoryhmä</p> <p>Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä varhaiskasvatuksessa ja Wilma käytössä perusopetuksessa/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p>	<p>Avoin ja hlö riippumaton varausjärjestelmä</p> <p>Sujuvat palvelut</p>	<p>edelleen yhteistyössä ASTON kanssa.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa TVT-vastaavat ja perusopetuksessa TVT-tutorit huolehtivat yksikön TVT-osaamisesta. Etäopetusvaiheessa perusopetuksessa opittiin entistä enemmän käyttämään digimateriaalia. Opettajien ja opiskelijoiden TVT-taidot ovat kehittyneet monipuolisesti kevään etäopetuksen aikana. Nettilukion kurssitarjontaa on hyödynnetty opiskelijoiden yksilöllisten opiskelupolkujen mahdollistamiseksi.</p> <p>Nettilukion kurssitarjontaa on hyödynnetty siten, että opiskelijat ovat tarvittaessa voineet edistää joustavasti opintojaan verkkokursseja opiskelemalla. Opiskelijoiden TVT-taidot ovat vahvistuneet myös etäopiskelujaksojen aikana.</p> <p>Daisy on käytössä.</p>
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	<p>Kestävän kehityksen suunnitelmat käytössä kaikissa yksiköissä/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p> <p>Kaupungin virka-autojen käyttö/koko henkilöstö</p>	<p>käytetään kaupungin biokaasuautoja virka- ja virantoimitusmatkoissa</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa jätteitä lajitellaan ja erilaisia pakkausmateriaaleja hyödynnetään osittain askarteluissa ja leikeissä. Käytetään kaupungin autoja, käyttö vähäistä korona-pandemiasta johtuen – kokoukset ja koulutukset ovat siirtyneet pääsääntöisesti verkkoon.</p>

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.2020
Kalevankangas - kehittämislusta	<p>Edistetään kuntalaisten tasavertaisuutta ja osallisuutta liikunnalliseen elämäntapaan/varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiokoulutus käyttää Kalevankankaan alueen palveluja/kasvatus- ja opetushenkilöstö</p>	<p>Kalevankankaan liikuntapaikkojen käyttö kasvaa</p>	<p>Stadiumi on ollut säännöllisesti koulujen, varhaiskasvatuksen ja liikuntapalvelujen käytössä. Koronan-pandemian aiheuttamien sulkutoimien vuoksi käyttö on ollut aikaisempaa huomattavasti vähäisempää. Kevään ja syksyn ylioppilaskirjoitukset pystyttiin järjestämään Stadiumilla turvaohjeita noudattaen.</p>

Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Osallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen (nuoret ja aikuiset) osaamisen kehittämisen keinoin/lukiokoulutus	<p>Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/Ei tutkintoa: v. 2016: 6612 hlö / pienenee vuosittain</p> <p>Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/v. 2016: 13645 hlö / kasvaa vuosittain</p> <p>Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.) väheneminen/Lähtötilanne (2016): 21,8 %/17 % Tavoite: korkeintaan maan keskiarvotaso</p>	<p>Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa, Mikkelissä 2016: 12 698 hlöä/2017: 12 259 hlöä 2018: 11 820 hlöä 2019: 11 481 hlöä</p> <p>Korkea-asteen tutkinto, Mikkelissä 2017: 13 843 hlöä 2018: 13 991 hlöä 2019: 14 007 hlöä</p> <p>Nuorisotyöttömyys (17-24 v) Mikkelissä/koko maa 2018 14,3 %/ 12,3 % (THL) Mikkelissä/koko maa 2020 15,8 %/16,7 % Mli 12/2020: 404 hlöä (Tilastokeskus)</p> <p>Lukiossa käynnistyi Ohjatusti kohti tulevaisuuden työelämää - hanke, jonka toimenpiteillä edistetään näitä tavoitteita.</p>
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	<p>Opintotarjonnan Outlet (monimuotoinen verkostomainen koulutustarjotin)/lukiokoulutus</p> <p>Yhteinen näkyvyys/lukiokoulutus</p> <p>Koulutuksen järjestäjien oma neuvottelukunta/johto, lukiokoulutus</p>		<p>MiniMikkeli-yrittäjyydenkasvatusyhteistyö Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kanssa.</p> <p>Täydennyskoulutusyhteistyö eri korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa.</p> <p>Osallistuttu aktiivisesti viisiapilaverkoston, LUKEn ym. yhteistyöverkoston toimintaan.</p> <p>Korkeakoulujen ja oppilaitosyhteistyön parempi yhteinen näkyvyys on edennyt pienin askelin.</p> <p>Koulutustoimijoiden foorumi kokoontunut Etelä-Savon Maakuntaliiton kokoon kutsumana säännöllisin välein.</p> <p>Oppivelvollisuuden laajentaminen (1.8.2021 alkaen) on tiivistänyt oppilaitosyhteistyötä ja on aloitettu yhteinen valmistelutyö sen edellyttämiin toimintoihin.</p>

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.2020
Työllistämisperusteiset oppisopimukset ja muu koulutukseen ohjaus	Oppisopimuksia palvelualueelle mahdollisuuksien mukaan/kaikki tulosalueet	Oppisopimusten lukumäärä/15kpl/vuosi	Varhaiskasvatuksessa on ollut neljä työntekijää työllisyyspalveluiden palkkaamana töissä oppisopimuksella.

			Nepsy-koulutukset (neuropsykiatrinen valmennus) perusopetuksessa toteutetaan oppisopimuskoulutuksina (noin 12 henkilöä/vuosi).
Osaavan työvoiman varmistaminen	Aktiivinen rekrytointi/kaikki tulosalueet	Tavoitteena saada uusia asukkaita ja lisätä seudun näkyvyyttä	Sijaisuuksiin on osittain ollut vaikea saada kelpoisia. Myöskään kaikkiin varhaiskasvatuksen opettajan vakinaisiin tehtäviin ei ole ollut saatavilla kelpoista työntekijää.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.2020
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Sitoutetaan kaupunkiorganisaatio ja yhteistyökumppanit strategian ja kaupunkibrändin toteuttamiseen Koulutetaan kaupunkiorganisaatiota ja yhteistyökumppaneita/koko henkilöstö	Kaupunkiorganisaatio, yhteistyökumppanit ja kaupunkilaiset käyttävät aktiivisesti Mikkelin uutta brändiä	Strategia ja sen sisältämät ohjelmat otettu huomioon vahvasti mm. esimieskoulutuksessa sekä kehityskeskusteluissa.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Tuodaan esiin Mikkelin hyviä puolia monikanavaisesti Markkinoidaan sähköisiä kanaviamme niin sisäisesti kuin ulkoisesti Laadukkaat kasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä terveet, turvalliset ja uudet tilat lisäävät kaupungin vetovoimaa/koko henkilöstö Laadukkaat ja monipuoliset lukiopalvelut, joita kehitetään aktiivisesti yhteistyössä mm. Viisiapilaverkoston ja LUKE -verkoston kanssa. Mikkelin rooli verkko-oppimisen ja monimuoto-oppimisen kehittäjänä nostetaan aktiivisesti esille/tulosaluejohtaja ja lukioiden rehtorit		Varhaiskasvatuksen laatua seurataan ja kehitetään toiminnan arviointipalautteen pohjalta. Kattilansillan uusi päiväkotivalmistui kesällä ja Rantakylän päiväkodin rakentaminen on käynnissä. Edelleen joissakin päiväkodeissa on sisäilmaongelmaa. Myös perusopetuksessa on peruskorjattu kouluja ja Anttolaan on valmistunut uusi koulu. Eteläinen aluekoulu on suunnittelussa. Perusopetuksessa aktiivista hanketoimintaa, jonka avulla laatua kehitetään. Lukiossa on runsaasti erilaisia hankkeita ja tiivistä oppilaitosyhteistyötä, joiden avulla parannetaan lukiokoulutuksen laatua.

Kasvatus- ja opetuslautakunta

TP 2020 ulkoiset ja sisäiset erät

TULOSLASKELMA JA TP 2020, ulkoiset ja sisäiset erät	TP 2019	TA 2020	TA + muutokset 2020		Joulukuu 2020		TP 2020	TP 2020/ TA 2020 muutoksineen	TP 2020 TP 2019
Toimintatuotot									
Myyntituotot	1 528 324	1 060 300	1 060 300		1 284 375		1 284 375	84,0 %	84,0 %
Maksutuotot	1 740 974	2 053 500	1 593 500		1 492 493		1 492 493	85,7 %	85,7 %
Tuet ja avustukset	1 552 372	2 005 300	2 005 300		1 984 310		1 984 310	127,8 %	127,8 %
Muut toimintatuotot	165 223	707 500	707 500		180 739		180 739	109,4 %	109,4 %
Toimintatuotot yhteensä	4 986 893	5 826 600	5 366 600		4 941 917		4 941 917	99,1 %	99,1 %
Valmistus omaan käyttöön	0		0		0		0	0,0 %	0,0 %
Toimintakulut									
Henkilöstömenot	48 913 729	50 712 500	50 312 500		48 134 878		48 134 878	98,4 %	98,4 %
Palkat ja palkkiot	39 525 073	40 947 300	40 547 300		38 759 078		38 759 078	98,1 %	98,1 %
Henkilöstösivukulut	9 388 656	9 765 200	9 765 200		9 375 800		9 375 800	99,9 %	99,9 %
Eläkekulut	8 199 696	8 243 200	8 243 200		8 018 121		8 018 121	97,8 %	97,8 %
Muut henkilöstösivukulut	1 188 960	1 522 000	1 522 000		1 357 679		1 357 679	114,2 %	114,2 %
Palvelujen ostot	16 585 428	20 723 600	17 224 600		14 548 282		14 548 282	87,7 %	87,7 %
<i>josta ulkoiset</i>	<i>6 029 471</i>	<i>977 100</i>	<i>6 547 100</i>		<i>5 055 345</i>		<i>5 055 345</i>	83,8 %	83,8 %
<i>josta sisäiset</i>	<i>10 555 957</i>	<i>19 746 500</i>	<i>10 677 500</i>		<i>9 492 937</i>		<i>9 492 937</i>	89,9 %	89,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 629 669	1 835 600	1 835 600		1 818 836		1 818 836	111,6 %	111,6 %
Avustukset	6 477 430	3 085 200	6 715 200		6 535 112		6 535 112	100,9 %	100,9 %
Muut toimintakulut	14 729 195	15 897 300	15 897 300		16 120 372		16 120 372	109,4 %	109,4 %
Toimintakulut yhteensä	88 335 451	92 254 200	91 985 200		87 157 480		87 157 480	98,7 %	98,7 %
Toimintakate	-83 348 558	-86 427 600	-86 618 600		-82 215 563		-82 215 563	98,6 %	98,6 %

NETTO	TP 2019	TA 2020	TA+Imr 2020		Toteuma 2020		TP 2020		TP 2020 - TA 2020 muutoksineen
Toimintatuotot + omavalm.	4 986 893	5 826 600	5 366 600		4 941 917		4 941 917		-424 683
Toimintakulut	88 335 451	92 254 200	91 985 200		87 157 480		87 157 480		-4 827 720
Toimintakate	-83 348 558	-86 427 600	-86 618 600		-82 215 563		-82 215 563		4 403 037

HENKILÖSTÖMENOJEN KASVU	Toteuma 12/2019		Toteuma 12/2020		Tot. kasvu Euroina	Toteutunut kasvu %	TA 2020 Kasvu %	Kasvu % Ero	Ylitys/alitus
Henkilöstömenot	47 784 375		48 134 878		350 503	100,73 %	102,86 %	2,13 %	1 039 984
Palkat ja palkkiot	38 648 349		38 759 078		110 729	100,29 %	102,59 %	2,30 %	908 986
Henkilöstösivukulut	9 136 026		9 375 800		239 774	102,62 %	104,01 %	1,39 %	130 140
Eläkekulut	7 736 750		8 018 121		281 371	103,64 %	100,53 %	-3,11 %	-254 703
Muut henkilöstösivukulut	1 399 276		1 357 679		-41 597	97,03 %	128,01 %	30,98 %	368 385

PALVELUJEN OSTOT, KASVU	Toteuma 12/2019		Toteuma 12/2020		Tot. kasvu Euroina	Toteutunut kasvu %	TA 2020 Kasvu %	Kasvu % Ero	Ylitys/alitus
Palvelujen ostot	16 599 480		14 548 282		-2 051 198	87,64 %	103,85 %	16,21 %	2 688 634
<i>josta ulkoiset</i>	6 309 231		5 055 345		-1 253 886	80,13 %	108,58 %	28,46 %	1 715 916
<i>josta sisäiset</i>	10 290 249		9 492 937		-797 312	92,25 %	101,15 %	8,90 %	939 443

Kasvatus ja opetus, hallinto tp 2020

TOTEUMA 2020	TA 2020	TA 2020 muutoksineen	TP 2020	TP 2020/ TA 2020
Toimintatuotot yhteensä	431 100	431 100	659 373	152,95
Toimintakulut yhteensä	952 200	1 169 200	1 182 767	101,16
Toimintakate	-521 100	-738 100	-523 394	70,91

Lukiokoulutus tp 2020

TOTEUMA 2020	TA 2020	TA 2020 muutoksineen	TP 2020	TP 2020/ TA 2020
Toimintatuotot yhteensä	408 500	408 500	283 933	71,95
Toimintakulut yhteensä	6 148 300	6 057 600	5 396 072	89,08
Toimintakate	-5 739 800	-5 649 100	-5 112 139	90,32

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut tp 2020

TOTEUMA 2020	TA 2020	TA 2020 muutoksineen	TP 2020	TP 2020/ TA 2020
Toimintatuotot yhteensä	4 987 000	4 527 000	3 998 611	88,33
Toimintakulut yhteensä	85 153 700	84 758 400	80 578 641	95,07
Toimintakate	-80 166 700	-80 231 400	-76 580 030	95,45

Kasvatus- ja opetuslautakunta, irtain omaisuus tp 2020

Proj	TA 2020	TP 2020	Poikkeama	TP 2020/ TA 2020
31000 Koneet ja kalusto				
31103 Perusopetus	155 000	48 483	-106 517	31,3 %
31104 Lukiot	20 000	12 313	-7 687	61,6 %
31106 Kattilansillan päiväkoti, kalustus	75 000	97 885	22 885	130,5 %

Kasvatus- ja opetuslautakunta, hallinto

Kasvatus ja opetus/hallinto tarjoaa kehittämis- ja hallintopalveluja sekä johtamisen tukea tulosalueiden kehittämis- ja palvelutavoitteiden toteuttamiseksi koko sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Hallinto tuotti palveluja kattavasti koko palvelualueensa tulosalueille. Yhteistyötä on edelleen kehitetty ja vahvistettu eri palvelualueiden välillä kaupungin strategian mukaisesti. Osana kaupungin talouden tasapainottamista tehtäviä uudelleen järjesteltiin. Hyvinvointikoordinaattori siirtyi konserni- ja elinvoimapalveluista sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle yhteisiin hallinnon palveluihin. Tavoiteorganisaatiossa linjatun mukaisesti ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävä lakkautettiin ja tehtävät jaettiin hyvinvointikoordinaattorin ja nuorisopalvelujen kesken.

Kansalaistoimijalähtöinen hanke Meijän Mikkeli, joka käynnistyi 1.7.2018, jatkoi toimintaansa ja sille haettiin ja saatiin jatkoaikaa 30.6.2021 saakka. Meijän Mikkeli hankkeen rinnalla toteutettiin ESR-rahoitteinen Porukalla! -hanke, jolla haettiin käytännön ratkaisuja asukkaiden Korona-ajan poikkeusolojen tarpeisiin. Hanke koostui viidestä eri toiminnasta: ruoka, apua perheille, henkinen tuki, nuorisochatit ja vapaaehtoistyö. Hanke toteutettiin Essoten toimialueella: Mikkeli, Juva, Mäntyharju, Hirvensalmi, Pertunmaa ja Kangasniemi. Hankerahoitus oli sataprosenttinen.

Yhdyspintatyötä ja yhteensovittavia kokoonpanoja ovat mm. nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, oppilashuolenpidon ohjausryhmä, lasten, nuorten ja perheiden palvelujen johtoryhmät (Mikkeli ja Etelä-Savo), KOPPA-kohtaamispaikan ohjausryhmä, kerhotoiminnan ohjausryhmä sekä eri hankkeiden ohjaus- ja kehittämisryhmät (mm. KOPA – Koulutus palveluna, AuroraAI - kansallinen tekoälyohjelma). Lisäksi yhdyspintatyöllä on vastattu tuleviin muutoksiin, mm. oppivelvollisuuden laajentaminen. Kehittämistyöpanosta on osoitettu erityisesti hankekehittämisen kautta mm. tunne- ja vuorovaikutuskasvatukseen kehittämiseen. Kaikki koulut ovat päässeet tunne- ja vuorovaikutuskoulutuksen sekä neuropsykiatrinen valmennus –koulutuksen piiriin ja uusia koulutuksia on alkanut. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia on kehitetty eri hankerahoitusten ja niiden ympärille koottujen yhteistyöverkostojen kautta (mm. OPH:n kerhoavustus, Harrastamisen Suomen malli, Me uskallamme). Täydennyskoulutusta ja tutorointia on järjestetty korona-aikana verkossa ja koulukohtaisesti. Samoin on haettu, saatu ja koordinoitu uusia ja vakiintuneita valtionavustuksia, mm. koronavaikutuksen vähentämiseksi ja erityisopetuksen kehittämiseen, koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi, kerhoihin, tutortoimintaan jne. Lasten ja nuorten osallisuus on ollut keskeisessä roolissa mm. harrastusavustuksen haussa sekä ns. oppilasagenttitoiminnan kehittämisessä.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Hallinnon toimintatuotot olivat 659 400 euroa ja toimintakulut 1 182 800 euroa. Toimintakate oli 523 400 euroa.

Toimintatuotot ylittyivät noin 228 300 euroa ja toimintakulut ylittyivät noin 13 600 euroa talousarvioon verrattuna. Toimintatuottojen ylitys johtui ennakoitua suuremmasta hankerahoituksesta (Porukalla!-hanke). Toimintakulujen pienempi ylitys johtui pääasiassa siitä, että koronasta johtuvana poikkeusaikana kaikkea suunniteltua toimintaa ei pystytty toteuttamaan.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Tunne- ja vuorovaikutuskasvatuspolku varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (sis. mm. kiusaamisen ehkäisyn ja moniammatillisen yhteistyön)/kehittämispäällikkö	Vastuullinen ja aidosti välittävä asennoituminen kaikilla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa työskentelevillä aikuisilla.	Edetty tavoitteen suuntaan. Varhaiskasvatuksessa käytössä yksikkökohtainen tunne- ja vuorovaikutuspolku sekä kehittämisen tukena ja tunne- ja vuorovaikutuskasvattajina toiminut 3 perhetutoria. Haettu ja saatu jatkoa 4 tutorille. Perusopetuksessa henkilöstölle koulutusta ja tutorointia toteutettu ja uusiin koulutuksiin haettu ja saatu rahoitusta. Koulukohtainen tunne- ja vuorovaikutus-kasvatuksen polku kirjataan Hyvä ja turvallinen koulupäivä -suunnitelmaan.

	<p>Ehkäisevä päihdetyön toimenpiteet eri ikäisille 4-vuotissuunnitelman mukaisesti/ehkäisevän päihdetyön koordinaattori</p>	<p>Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,1 % /9,7%, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 4 %/4,5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/10,2 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 3,8 %/5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/7,9 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Raittius, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 64,5 %/61,7 %, tavoite: raittiiden osuus lisääntyy kaikissa ryhmissä</p>	<p>Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>8.-9. lk: 8,5 % /8,0 % lukio: 4,5 % / 6,1 % amm: 30,1 % / 28,7 %</p> <p>Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>8.-9. lk: 6,3 % / 4,9 % lukio: 3,4 % / 3,8 % amm: 13,4 % / 14,7 %</p> <p>Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>8.-9. lk: 8,1 % / 9,6 % lukio: 13,3 % / 17,8 % amm: 29,3 % / 26,9 %</p> <p>Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>8.-9. lk: 4,0 % / 4,4 % lukio: 3,4 % / 6,3 % amm: 13,0 % / 12,8 %</p> <p>Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>8.-9. lk: 10,5 % / 8,9 % lukio: 10,1 % / 14 % amm: 16,6 % / 20,1 %</p> <p>Raittius, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>8.-9. lk: 63,9 % / 60,7 %, lukio: 34,8 % / 34,9% amm: 25,8 % / 28,6%</p> <p>Ehkäisevä päihdetyö koululaisten ja nuorten osalta siirtyi nuorisopalveluihin, jossa toiminta käynnistyi uudella toimintamallilla.</p>
	<p>Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit sekä yhteisöllisessä työssä että yksilökohtaisissa tukimuodoissa/sivistysjohtaja, kehittämispäällikkö, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori, Meijän Mikkeli -hanke</p>	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 %</p>	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>4.-5. lk: 90,6 %/ 89,5 %, 8.-9. lk: 76,1 %/ 75,2 %,</p>

		lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %, tavoite: 80 %	lukio: 76,0 %/ 74,5 %, amm: 74,7 %/ 76,1 % Opiskeluhuollon ohjausryhmä seurasi lasten, nuorten ja perheiden tilannetta aktiivisesti kevään 2020 aikana. Avoin kohtaamispaikka Koppa on pystynyt tarjoamaan joitain palveluja myös rajoitusaikoina. Poikkihallinnollinen Monitoimijainen Perheneuvo on järjestänyt alkuvuodesta avoimia perheiltoja, myös live-striimauksena. Porukalla -hanke vastasi korona-ajan tuen tarpeisiin.
	Elintapaneuvonta edistää hyviä ravinto-liikunta-unitottumuksia/Meijän Mikkeli-hanke	PYLL- indeksi (Potential Years of Life Lost), Ennenaikaisesti menetyt elinvuodet Lähtötilanne (2010-2014): Miehet: Tilanne koko maata huonompi, etenkin alkoholin ja tupakan osalta. Ennenaikaiset menetykset suurimmat: 1) Tapaturmat ja myrkytykset, joista 58 % itsemurhat 2) verenkiertoelinsairaudet ja pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä) Naiset: Tilanne koko maan tasolla. Kehitys positiivisinta koko maassa alkoholin suhteen. Huomio tupakan haittoihin. Ennenaikaiset menetykset suurimmat 1) pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä), trendi huonompaan suuntaan 2) tapaturmat ja myrkytykset, trendi parempaan suuntaan, alkoholihaitat pienentyneet Tavoite: koko maan taso, erityinen huomio: Miehet: alkoholin ja tupakan haittojen vähentäminen. Naiset: Tupakan haittojen vähentäminen. Molemmilla lihavuuden ehkäisy.	Essoten ja kaupungin yhteistyönä pilotoitiin ikäihmisten ryhmämuotoinen elintapaohjaus, joka oli samalla osana Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun Hyviö-Pro vaikuttavuus -hanketta. Senioriliikunta-vuoro Saimaa Stadiumilla on pystytty toteuttamaan vain osittain koronapandemiasta johtuneiden rajoitusten vuoksi. Senioreille järjestettiin kaksi Vertaisohjaaja –koulutusta mutta koronarajoitusten vuoksi vertaisohjaajatoiminta oli hyvin vähäistä vuonna 2020. Essoten, Etelä-Savon Liikunnan ja kaupungin yhteistyössä järjestettiin parvekejumppia ympäri Mikkeliä. Senioriliikunta-hankkeen kautta toteutettiin ikäihmisille omatoimisia kuntoilupaikkoja mm. Essoten asumisyksiköihin ja kerrostalojen kerhotiloihin.
Kumppanuustalo-toimintamalli	Kehitetään yhteisöllisyyden toimintamalleja kaupungin, järjestötoimijoiden ja vapaaehtoistoimijoiden yhteistyönä, lähellä kaupunkilaisten arkea/sivistysjohtaja, kehittämispäällikkö, ehkäisevän	Kumppanuustoimintamalli rakennettu ja kumppanuustalotoiminta käynnistynyt	Kumppanuustaloa on kokeiltu syyskaudella 2019 ja vuoden 2020 alussa kokeilu päätettiin lopettaa talon vähäisen käytön vuoksi.

	päihdetyön koordinaattori, Meijän Mikkeli -hanke		Uutta lähidemokratiamallia on valmisteltu osana aluejohtokuntatoiminnan uudistamista.
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Jalkaudutaan kaupunkilaisten keskuuteen, teemoina kaavoitus, talous, kouluverkko jne./koko henkilöstö		Palveluverkkoon liittyvissä muutoksissa kaupunkilaisia on kuultu – koronapandemiasta johtuen kuulemiset on tehty verkossa. Osallistuvaa budjetointia on tehty mm. perintövarojen käytössä. Meijän Mikkelin joukkorahoituskokeilut jatkuivat yhteistyössä Hope ry:n kanssa,
	Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus/lautakunta	kuullaan lapsia ja nuoria heitä koskevassa päätöksenteossa	Lapsia ja nuoria on kuultu mm. palveluverkkoratkaisuissa ja koulusuunnittelussa. Nuorisovaltuuston edustajat ovat osallistuneet sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen lautakuntatyöskentelyyn. Nuorisovaltuusto on tehnyt esityksiä perintövarojen käytöstä ja saanut rahaa esittämiinsä kohteisiin.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Alueelliset matalan kynnyksen kohtaamispaikat/ sivistysjohtaja, kehittämispäällikkö	Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 82 %/83,3 %, tavoite: 100 % 8.-9. lk: 89 %/89,9 %, tavoite: 100 % Lukio: 94 % /93,4 %, tavoite: 100 % Amm. opp: 78,3 %/81,5 %, tavoite: 100 % Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus,% (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 25,5 %/koko maa 27,6 %, tavoite: MLI 30 % 20-64 v. 22,9 %/27,6 %, tavoite: 30 % 65+ 31,6 %/27,8 %, tavoite: 33 % Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017):	Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 87,8 % / 89,4 % 8.-9. lk: 96,2 % / 95,9 % Lukio: 97,0 % / 97,8 % Amm. opp: 90,8 % / 91,1 % Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus,% - ei Mikkeli-tietoa Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 41,9 %/39,5 % 8.-9. lk: 22,6 %/21,9 %

		<p>4.-5. lk: 48,1/ 45,1 %, tavoite: 100 %</p> <p>8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, tavoite: 100 %</p> <p>lukio:13,6 %/ 13.1 %, tavoite: 100 %</p> <p>amm: 11,5 %/12,6 %, tavoite: 100 %</p> <p>Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % (FinSote, aikuisväestö)Lähtötilanne (2015): 81,2 %/ koko maa(2016) 78,8 %, tavoite: 100 %</p>	<p>lukio: 12,4 %/13,9 %</p> <p>amm: 15,1 %/15,0 %</p> <p>Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % - ei Mikkeli-kohtaista tietoa</p> <p>"IIK! -mikä meno" -lasten ja perheiden avoin liikuntavuoro Saimaa Stadiumilla on pystytty toteuttamaan vain osittain koronapandemiasta johtuneiden rajoitusten vuoksi.</p> <p>Valtti -toiminnassa on etsitty vammaisille ja erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille liikuntaharrastusta.</p> <p>Harrastustuki- hankkeessa jaettiin vähävaraisille lapsille ja nuorille harrastustukea urheiluseurojen kautta.</p> <p>Meijän Mikkeli hankkeen Kohtaamiskahvilat toteutuneet romaani- ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille Starlightissa ja RUKEn kahvilassa.</p>
	Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit/sivistysjohtaja, kehittämisspäällikkö	Kokeiluna toteutetaan perheiden avoin kohtaamispaikka pääkirjaston alakertaan.	<p>KOPPA-kohtaamispaikka aloittanut 1/2020. Korona-aikana myös etä- ja pihatoimintaa. Monialainen toiminta toteutunut.</p> <p>Meijän Mikkelin perheparkkitoiminta on jatkunut yhteistyössä järjestöjen kanssa.</p> <p>Meijän Mikkelin asukastoiminta yhteistyössä seurakunnan ja avoimen varhaiskasvatuksen kanssa Kattilansilta-Laajalammen alueella on jatkunut.</p>
	Yhdenvertainen harrastusmahdollisuuksien edistäminen ja harrastusmahdollisuuksien hakujärjestelmä/Meijän Mikkeli –hanke		Hakujärjestelmä on valmis.

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	Yhteensovittava johtaminen kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. si-sote-järjestöt/sivistysjohtaja, kehittämisspäällikkö	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa,% (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017):	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 7,7 % / 7,2 %

		<p>4.-5. lk; 6,7 %/ 7,3 %, tavoite: 0 %</p> <p>8.-9. lk: 6,6 %/5,8 %, tavoite: 0%</p> <p>lukio: 1 %/1.1 %, tavoite: 0 %</p> <p>amm: 3 %/3,3 %, tavoite: 0 %</p> <p>Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä</p> <p>4.-5. lk: MLI 58,6 %/ koko maa 58,3 %</p> <p>8.-9. lk: 36,4 %/39,5 %</p> <p>lukio: 33,8 %/38,8 %</p> <p>amm: 40,5 %/40,5 %</p>	<p>8.-9. lk: 6,3 % / 5,5 %</p> <p>lukio: 0,4 % / 1,1</p> <p>amm: 4,2 % / 3,6 %</p> <p>Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>4.-5. lk: 64,5 % / 61,7 %</p> <p>8.-9. lk: 48,4 % / 46,6 %</p> <p>lukio: 41,4 % / 44,5 %</p> <p>amm: 48,6 % / 46,1 %</p> <p>Verso- ja resto-koulutuksia on järjestetty.</p> <p>Perheiden hyvinvointi ja erityistilanteet: perheneuvoston työn kehittäminen jatkuu edelleen Essoten johdolla. LNP-johtoryhmä (lasten, nuorten ja perheiden) toiminnassa.</p>
	Lähikouluperiaatteen vahvistaminen siten, että lapsille ja nuorille mahdollistuu tarvittavat tukitoimet ensisijaisesti omalla koulualueellaan. Toimintaa kehitetään yhdessä Essoten koulutiimien kanssa turvaten lapsen ja perheen palvelut matalalla kynnyksellä ja varhaisesti./sivistysjohtaja, kehittämisspäällikkö		Erityisluokanopetusta on siirretty entistä enemmän oppilaiden lähikouluun ja myös oppilashuolto on suunniteltu alueellisesti yhteistyössä Essoten kanssa.
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy/sivistysjohtaja, Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	Sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen määrä vähenee	Sisäilmaongelmaiset kiinteistöt (2018/2019/31.12.2020): koulut 3/2/0, päiväkodit 1/3/1, muut 1/2/1

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Resurssitehokkuus	Biojätteiden kierrätyksen lisääminen syntypaikkalajittelun ja keräämisen tehostamisella/koko henkilöstö	Syntyvän sekajätteen määrä/määrä pienenee sihyntoimipisteissä	Jätteet lajitellaan, tulostusta on pyritty määrätietoisesti vähentämään.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Palvelujen digitalisointi	Kaupungin omistamien tilojen ja alueiden varausjärjestelmän sähköistäminen sekä markkinoinnin tehostaminen – koulujen käytön laajentaminen kouluajan ulkopuolella/sivistysjohtaja	julkisten tilojen käyttöaste, vajakäyttöiset kiinteistöt/Lähtötilanne (15 h/vrk) 43 % / Tavoite 65 % Lähtötilanne Rakennuskohtainen varausjärjestelmä / Tavoite Avoin ja hlö riippumaton varausjärjestelmä	Korona-pandemiasta johtuvien sulkutoimien johdosta käyttöasteen kasvattaminen ei ole onnistunut. Timmijärjestelmä on käytössä mm. liikuntapalveluissa. Uutta järjestelmää ei vielä ole (Asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen tehtävänä).

	Palautejärjestelmä otetaan käyttöön/sivistysjohtaja	palautejärjestelmä käytössä	Ei palvelualuekohtaista palautejärjestelmää – palaute saadaan mm. kaupungin nettisivujen kautta ja suoraan viranhaltijoille.
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kaupungin virka-autojen käyttö/koko henkilöstö	käytetään kaupungin biokaasuautoja virka- ja virantoimitusmatkoissa	On käytetty kaupungin autoja, käyttö oli vähäistä korona-pandemiasta johtuen – kokoukset ja koulutukset ovat siirtyneet pääsääntöisesti verkkoon.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Kalevankangas - kehittämialusta	Edistetään kuntalaisten tasavertaisuutta ja osallisuutta liikunnalliseen elämäntapaan – Saimaan Stadiumin käytön lisääminen/sivistysjohtaja, Meijän Mikkeli -hanke	Stadiumin kaupungin tuntien käyttöasteen nosto	Stadiumi on ollut säännöllisesti koulujen, varhaiskasvatuksen ja liikuntapalvelujen käytössä. Koronan-pandemian aiheuttamien sulkutoimien vuoksi käyttö on ollut aikaisempaa huomattavasti vähäisempää. Kevään ja syksyn ylioppilaskirjoitukset pystyttiin järjestämään Stadiumilla turvaohjeita noudattaen.
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Osallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen (nuoret ja aikuiset) osaamisen kehittämisen keinoin/sivistysjohtaja, kehittämisspäällikkö	Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/Ei tutkintoa: v. 2016: 6612 hlö / pienenee vuosittain Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/v. 2016: 13645 hlö / kasvaa vuosittain Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.) väheneminen/Lähtötilanne (2016): 21,8%/17 % Tavoite: korkeintaan maan keskiarvotaso	Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa, Mikkeli 2016: 12 698 hlöä 2017: 12 259 hlöä 2018: 11 820 hlöä 2019: 11 481 hlöä Korkea-asteen tutkinto, Mikkeli 2017: 13 843 hlöä 2018: 13 991 hlöä 2019: 14 007 hlöä Nuorisotyöttömyys (17-24 v) Mikkeli/koko maa 2018 14,3 %/ 12,3 % (THL) Mikkeli/koko maa 2020 15,8%/16,7 % Mli 12/2020: 404 hlöä (Tilastokeskus)
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteinen näkyvyys/sivistysjohtaja		Korkeakoulujen ja oppilaitosyhteistyön parempi yhteinen näkyvyys on edennyt pienin askelin. Koulutustoimijoiden foorumi kokoontunut Etelä-Savon Maakuntaliiton kokoon kutsumana säännöllisin välein. Oppivelvollisuuden laajentaminen (1.8.2021 alkaen) on tiivistänyt

			oppilaitosyhteistyötä ja on aloitettu yhteinen valmistelutyö sen edellyttämiin toimintoihin.
--	--	--	--

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Osaavan työvoiman varmistaminen	Aktiivinen rekrytointi/kaikki tulosalueet ja palvelupäällikkö	Tavoitteena saada uusia asukkaita ja lisätä seudun näkyvyyttä	Jokaiseen avoimna olevaan (määräaikaiseen) virkaan ei ole saatu kelpoista henkilöä.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Sitoutamme kaupunkiorganisaation ja yhteistyökumppanit strategian ja kaupunkibrändin toteuttamiseen/koko henkilöstö	Kaupunkiorganisaatio, yhteistyökumppanit ja kaupunkilaiset käyttävät aktiivisesti Mikkelin uutta brändiä	Esitteet, ilmoitukset ym. julkaisut toteutetaan brändin mukaisina.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Tuomme esiin Mikkelin hyviä puolia monikanavaisesti Markkinoimme sähköisiä kanaviamme niin sisäisesti kuin ulkoisesti/koko henkilöstö		

Kasvatus ja opetus, hallinto	TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Kasvatus ja opetus, hallinto					
Menot €	389 163	408 500	408 500	432 436	105,9 %
Tulot €	-2 472	-1 100	-1 100	-816	74,2 %
Netto €	386 691	407 400	407 400	431 620	105,9 %
Kasvatus- ja opetuslautakunta					
Menot €	26 942	35 800	35 800	29 798	83,2 %
Tulot €					
Netto €	26 942	35 800	35 800	29 798	83,2 %
Projektit					
Menot €	509 333	442 100	659 100	716 698	162,1 %
Tulot €	-434 845	-430 000	-430 000	-658 557	153,2 %
Netto €	74 489	12 100	229 100	58 140	480,5 %
Ehkäisevä päihdetyö					
Menot €		62 600	62 600	3 835	6,1 %
Tulot €					
Netto €		62 600	62 600	3 835	6,1 %
Kasvatus ja opetus, hallinto yhteensä					
Menot €	925 439	949 000	1 169 200	1 182 767	124,6 %
Tulot €	-437 317	-431 100	-431 100	-659 373	153,0 %
Netto €	488 122	517 900	738 100	523 394	101,1 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Hyvinvointikoordinaattorin tehtävä siirtyi konserni- ja elinvoimapalveluista sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle kasvatus- ja opetuslautakunnan hallinnon alaisuuteen. Tavoiteorganisaation mukaisesti ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävä lakkautettiin ja tehtävät jaettiin hyvinvointikoordinaattorille ja nuorisopalveluihin. Meijän Mikkeli -hanke jatkui ja sille haettiin ja saatiin jatkoaikaa 30.6.2021 saakka. Toteutettiin Porukalla!-hanke, jonka tehtävänä oli tukea kansalaisia poikkeuksellisen korona-aikana.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Koulutus tukee opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Mikkelin lukion Ristiinan toimipiste lakkautettiin 1.8.2020, joten Mikkelin lukiolla on vain yksi toimipiste kaupungin keskustassa. Mikkelin etä- ja aikuislukion ja Netti lukion hallinnollista yhdistämisen suunnittelua on jatkettu ja yhteistyötä kaupungin eri lukiokoulutuksen yksiköiden välillä kehitetty. Tavoiteaikataulu aikuislukioyksiköiden hallinnolliseen yhdistämiseen ei ole toteutunut 1.8.2020 mm. virkaehtosopimukseen liittyvistä haasteista johtuen. Ratkaisu aikuislukio-opetuksen paikallisista järjestelyistä pyritään saamaan aikaan vuoden 2021 aikana.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Toimintatuotot olivat 283 900 euroa ja ne alittivat talousarvion 124 600 euroa. Toimintakulut olivat 5 396 100 euroa ja ne alittivat talousarvion 661 500 euroa. Toimintakate oli 5 112 200 euroa ja se oli 536 900 euroa talousarviota parempi.

Talouden toteutumista leimaavat koronapandemian aiheuttamat rajoitukset ja muutokset lukiokoulutuksen normaaliin toimintaan. Poikkeusolosuhteiden takia lukiokoulutuksen menot erityisesti henkilöstökuluissa ja ostopalveluissa ovat toteutuneet ennakoitua pienempinä. Tulojen alitukset johtuvat keväällä 2020 käynnistyneiden hankkeiden toiminnan käynnistymisen viivästyisestä siten, että osa hanketoiminnasta saatiin käyntiin vasta syksyllä 2020 ja osassa hankkeita toteutukset siirtyivät vuodelle 2021 ja 2022. Hanketoimintaa ei ole voitu toteuttaa alun perin suunnitellun mukaisesti poikkeusoloissa.

Mikkelin lukion Ristiinan toimipisteen lakkautuminen 1.8.2020, lukiokoulutuksen keskittyminen yhteen keskustassa toimivaan nuorisolukioyksikköön ja tämän mukanaan tuoma kokonaiskurssitarjonnan pieneneminen näkyivät myös säästöinä lukiokoulutuksen menoissa loppuvuoden aikana. Lukion Ristiinan toimipisteen toimintakulut vuoden 2019 tilinpäätöksessä olivat 652 200 euroa ja vuoden 2020 tilinpäätöksessä ne olivat 364 300 euroa, näin ollen lukiokoulutuksen Ristiinan yksikön lakkauttamisesta syntyi 287 900 euron säästö (talousarviovaiheessa säästöksi arvioitiin 238 700 euroa).

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisevä päihdetyön toimenpiteet eri ikäisille 4-vuotissuunnitelman mukaisesti <ul style="list-style-type: none"> Yhteistyön tiivistäminen nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa. Vastuu: Lukioiden rehtorit ja henkilöstö	Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,1 % /koko maa 9,7% Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 4 %/koko maa 4,5 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/koko maa 10,2 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely)	Yhteistyötä nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa on tiivistetty. Sidosryhmäpalavereissa on kartoitettu eri tahojen hyväksi havaittuja käytänteitä ja toteutettavia yhteistyömuotoja. Etsivä nuorisotyö on tehnyt tiivistä yhteistyötä erityisopettajan ja opinto-ohjaajien kanssa syrjäytymisvaarassa olevien ja koulupudokkaiden auttamiseksi.

		<p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 3,8 %/koko maa 5 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/koko maa 7,9 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä</p> <p>Raittius, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 64,5 %/koko maa 61,7 % Tavoite: Raittiiden osuus lisääntyy kaikissa ryhmissä</p>	
	<p>Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit sekä yhteisöllisessä työssä että yksilökohtaisissa tukimuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskelijaohjauksen kehittäminen • yksilölliset oppimispolut yhteistyö nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa <p>Vastuu: Lukioden rehtorit, opinto-ohjaajat ja ryhmäohjaajat</p>	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 %</p>	<p>Yhteistyötä nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa on kehitetty kaupungin opiskeluhuollon ohjausryhmässä. Yhteisesti sovitut kehittämiskohteet on jalkautettu lukion arkeen lukion yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän välityksellä.</p>
	<p>Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktiivinen opiskelijakunta ja tutortoiminta • opiskelijoiden osallistuminen suunnitteluun • opiskelijoita kuullaan ja opiskelija osallistuu itseään koskevien asioiden ja toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen. <p>Vastuu: Lukioden rehtorit, opinto-ohjaajat, ryhmäohjaajat ja opiskelijakuntien ohjaavat opettajat</p>	<p>Kouluviihtyvyyden kokemus paranee ja opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuudet lisääntyvät.</p>	<p>Opiskelijoille on teetetty korona-aikana kyselyitä, joissa on kartoitettu opiskelijoiden koulujaksamista ja etäopiskelun sujumista. Tutorit ovat aktiivisesti opastaneet ensimmäisen vuoden uusia opiskelijoita arjen käytänteissä. Lukiorakennuksen viihtyisyyttä on parannettu opiskelijoiden toiveiden mukaisesti.</p>

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Tutortoiminta ja lukioden yhteisölliset tapahtumat ja toiminta Vastuu: Lukioden rehtorit, opinto-ohjaajat, ryhmäohjaajat ja opiskelijakuntien ohjaavat opettajat	Opiskelijakunnan ja tutoreiden toiminta koetaan kiinnostavana ja toiminta on aktiivista. Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely)	Tutortoimintaa on kehitetty XAMK:n Yhessä!-hankkeen kanssa. Liikkuva opiskelu/Virtaa liikunnasta toiselle asteelle – hankkeissa on

		<p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Lukio: 94 % /93,4 %, tavoite: 100 %</p> <p>Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): lukio:13,6 %/ 13.1 %, tavoite: 100 %</p>	suunniteltu liikunnallista ryhmänohjaustuokiota ja muita opiskelijoiden arjen aktiivisuutta tukevia toimenpiteitä.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	<p>Kannustetaan sekä opiskelijoita että henkilökuntaa koulumatkapyöräilyyn. Liikennekasvatus</p> <p>Vastuu: opetushenkilöstö</p>	<p>Koulumatkapyöräilyn lisääntyminen. Siirtymiset päivän aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan kävellen tai pyörällä.</p>	Kuluneen vuoden etäopiskelu- ja etäopetusjaksojen aikana opiskelijoiden ja henkilökunnan siirtymiset koulupäivän aikana ja koulumatkat jäivät vähäisiksi.

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	<p>Yhteensovittava johtaminen kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. si-sote-järjestöt</p> <p>Vastuu: Tulosaluejohtaja ja lukiokoulutuksen johtoryhmä</p>	<p>Monialaisen toimijuuden tiivistäminen</p> <p>Opiskelijahuollon ja pedagogisen tuen palvelut mahdollisimman lähellä opiskelijaa</p>	Monialaista yhteistyötä on tiivistetty.
Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus	<p>Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy</p> <p>Kokemus turvallisuudesta</p> <p>Kotouttaminen, maahanmuuttajat osaksi yhteisöjä</p> <p>Osallisuuden kokeminen</p> <p>Sensitiivinen havainnointi lasten kiusaamisen ehkäisemiseksi.</p> <p>Turvallisuuden tunteen luominen kiusaamiseen ja häirintään välittömästi puuttumalla. Teoille nollatoleranssi.</p> <p>Koulutetaan henkilökunta tunnistamaan ja puuttumaan erilaisiin turvallisuutta yksilö- tai yhteisötasolla vaarantaviin ilmiöihin.</p> <p>Ääritapauksissa yhteistyö poliisin kanssa.</p> <p>Kartoitetaan lukuvuosittain opiskelijoiden turvallisuuden tuntemuksia.</p> <p>Harjoitellaan turvallisuutta ylläpitäviä asioita ja toimia.</p> <p>Luokkien ryhmäytymiseen panostaminen.</p> <p>Päivitetty pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat</p> <p>Turvakävelyt.</p> <p>Vastuu em. asioissa lukioiden johdolla ja opetushenkilöstöllä.</p> <p>Terveet ja turvalliset tilat.</p> <p>Vastuu: Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue</p>	<p>Lapset ja nuoret sekä henkilökunta kokevat kasvu- ja oppimisympäristönsä turvalliseksi paikaksi kasvaa ja oppia.</p> <p>Kiusaamis- ja häirintätapaukset vähenevät vuosittain.</p> <p>Tarvittavat tilojen turvallisuuden ja terveyteen liittyvät uudistukset tehdään.</p> <p>Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa,% (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): lukio: 1 %/1.1 %, tavoite: 0 %</p> <p>Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä lukio: 33,8 %/38,8 %</p>	<p>Lukiorakennusta on remontoitu keväällä/kesällä 2020.</p> <p>Pelastussuunnitelma on päivitetty.</p> <p>Yhteistyötä Ankkuripoliisin kanssa on kehitetty.</p>

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Liikennepäästöjen vähentäminen	Waltti –kortin käyttö Liikkuminen kävellen ja pyöräillen Vastuu: opetushenkilöstö	Huoltajien koulukyyditykset vähenevät, kun opiskelijat käyttävät julkisia kulkuneuvoja tai kävelevät tai pyöräilevät.	Etäopiskelujaksojen aikana opiskelijat eivät ole liikkuneet toistuvasti kodin ja koulun välillä huoltajien koulukyydeillä tai muita kulkuneuvoja käyttäen.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohja-vesiriskin vähentäminen	Biologia / Maantieto / Teemaopinnot Vastuu: opetushenkilöstö	Kestävä kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta.	
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Biologia / Maantieto / Teemaopinnot Vastuu: opetushenkilöstö	Kestävä kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta.	
Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	
Palvelujen digitalisointi	Monipuolisia TVT-taitoja vahvistetaan lukiokoulutuksessa. Nettilukion kurssitarjonnan tarkoituksenmukainen hyödyntäminen joustavien opiskelupolkujen mahdollistamiseksi Vastuu: Tulosaluejohtaja ja lukiokoulutuksen johtoryhmä	TVT-taitojen soveltaminen Suoritetun verkkokurssien määrä	Nettilukion kurssitarjontaa on hyödynnetty siten, että opiskelijat ovat tarvittaessa voineet edistää joustavasti opintojaan verkkokursseja opiskelemalla. Opiskelijoiden TVT-taidot ovat vahvistuneet myös etäopiskelujaksojen aikana.
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kestävä kehityksen suunnitelmat käytössä kaikissa yksiköissä Vastuu: Lukioiden rehtorit ja opetushenkilöstö	Kestävä kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta	Suunnitelmat ovat käytössä.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Kalevankangas – kehittämislusta	Lukiot käyttävät Kalevankankaan alueen palveluja tarkoituksenmukaisella tavalla Vastuu: Lukioiden rehtorit ja liikunnan opettajat	Kalevankankaan liikuntapalveluja käytetään tarkoituksenmukaisella tavalla	Alueen palveluja on käytetty tarkoituksenmukaisella tavalla.
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Osallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen (nuoret ja aikuiset) osaamisen kehittämisen keinoin Vastuu: Tulosaluejohtaja ja rehtorit	Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/Ei tutkintoa: v. 2016: 6612 hlö / pienenee vuosittain Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/v. 2016: 13645 hlö / kasvaa vuosittain Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.)	Opiskelijan aikaisemmin muualla hankittua osaamista on ollut mahdollista hyödyntää yksilöllisen opintosuunnitelman edistämisessä.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Opintotarjonnan Outlet (monimuotoinen verkostomainen koulutustarjotin) Vastuu: Tulosaluejohtaja ja lukiokoulutuksen johtoryhmä		Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyötä on toteutettu paikallisesti, seudullisesti ja

		vähentäminen/Lähtötilanne (2016): 21,8 %/17 % Tavoite: korkeintaan maan keskiarvotaso	valtakunnallisesti kunkin toimijan yhteistyöintressit huomioon ottaen.
	Yhteinen näkyvyys Vastuu: Tulosaluejohtaja ja lukiokoulutuksen johtoryhmä		
	Koulutuksen järjestäjien oma neuvottelukunta Vastuu: Tulosaluejohtaja		

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Osaavan työvoiman varmistaminen	Aktiivinen rekrytointi Vastuu: Tulosaluejohtaja ja lukioiden rehtorit	Kelpoinen ja osaava henkilöstö	Avoimiin tehtäviin on rekrytoitu kelpoista ja osaavaa henkilöstöä.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Laadukkaat ja monipuoliset lukiopalvelut, joita kehitetään aktiivisesti yhteistyössä mm. Viisiapilaverkoston ja LUKE – verkoston kanssa. Mikkelin rooli verkko-oppimisen ja monimuoto-oppimisen kehittäjänä nostetaan aktiivisesti esille. Vastuu: Tulosaluejohtaja ja lukioiden rehtorit		Mikkelin lukiopalvelut ovat laadukkaita ja monipuolisia.

Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Varsinaiset opiskelijat	<i>kpl</i>	814	788		778	98,7 %
Aineopiskelijoiden lukumäärä	<i>kpl</i>	61	151		136	90,1 %
Opetuskurssien lukumäärä	<i>kpl</i>	855	822		775	94,3 %
Lukio yhteensä						
Menot	€	5 792 582	6 150 000	6 057 600	5 396 072	87,7 %
Tulot	€	-182 924	-408 500	-408 500	-283 933	69,5 %
Netto	€	5 609 658	5 741 500	5 649 100	5 112 139	89,0 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Varsinaisten opiskelijoiden määrän ja erityisesti opetuskurssien lukumäärän pienenemisessä näkyy Mikkelin lukion Ristiinan toimipisteen lakkauttaminen 1.8.2020. Aineopiskelijoiden määrän pieneneminen johtuu tavanomaista pienemmästä kahden tutkinnon abiturienttien määrästä. Toimintavuotta 2020 leimasi koronapandemia ja siitä seuranneet toimintarajoitukset ja muutokset lukiokoulutuksen normaaliin toimintaan. Poikkeusolosuhteet sekä kevätlukukaudella että syyslukukaudella 2020 näkyvät tilinpäätöksessä talousarvioon nähden pienentyneinä tuloina ja menoina.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tulosalue vastaa varhaiskasvatus- sekä esi- ja perusopetuspalvelujen järjestämisestä, tuottamisesta ja kehittämisestä. Tulosalueella luodaan edellytyksiä toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Varhaiskasvatus ja perusopetus toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Varhaiskasvatus ja perusopetus tukee lasten ja nuorten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja henkiseen sekä fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Koronapandemia aiheutti muutoksia lasten, nuorten ja perheiden elämään, minkä johdosta monialaista hyvinvoinnin seurantaan vahvistettiin tihentämällä mm. Oppilashuolenpidon ohjausryhmän, nuorten ohjaus- ja palveluverkoston sekä Essoten ja Mikkelin kaupungin yhteisen Lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmän tapaamisia ja sekä tehtiin konkreettisia toimia mm. ruoka-avun ja korona-ajan palveluista tiedottamisen osalta sekä osallistamalla Porukalla –hankkeen valmisteluun. Varhaiskasvatukseen on valmistunut toukokuun lopussa uusi Kattilansillan päiväkotitoiminta. Norpanhovin päiväkodin korjaus valmistui loppuvuodesta 2020. Yhteistyö Essoten oppilashuoltopalvelujen kanssa on jatkunut korona -aikaan tiiviimmin etäpalaverina. Suurin osa lapsista oli koronakevään kotona, mutta perheisiin oltiin säännöllisesti yhteydessä koko ajan. Kirjaston alakerrassa sijaitsevaan perheiden avoimeen kohtaamispaikkaan (Koppa) ovat lapsiperheet löytäneet hyvin samoin kuin kesän puistossa järjestettyihin tilaisuuksiin. Varhaiskasvatuksen henkilöstö on osallistunut koulutuksiin verkossa, kun suunniteltuja läsnäolokoulutuksia ei voitu toteuttaa. Koronasta johtuviin vaikutuksiin on saatu hankeavustusta varhaiskasvatuksessa. Tunne- ja vuorovaikutuskasvatuksen kehittämiseksi on saatu hankeavustukseen jatkoa perhetutoreiden/varhaiskasvatuksen sosionomien palkkaamiseksi. Varhaiskasvatuksen tiedepolku 2020-2022 –hankerahaa on saatu varhaiskasvatukseen, jonka avulla tiedekasvattajat kehittävät lasten tiedekasvatusta sekä järjestetään henkilöstölle koulutusta.

Anttolan uusi koulu valmistui vuoden vaihteessa ja koulu pääsi aloittamaan kevätlukukauden uusissa tiloissa. Eteläisen aluekoulun suunnittelu on edennyt ja Urpolan koulu on siirtynyt elokuun alussa väistöön Xamkilta vuokrattuihin tiloihin.

Kevään koronatilanteessa perusopetus siirtyi etäopetuksesi siten, että vain 1-3-luokkalaisilla, erityisen tuen sekä valmistavan opetuksen oppilailla oli edelleen mahdollisuus lähiopetukseen. Tämä oli perusopetuksessa erittäin suuri muutos, joka tapahtui hyvin lyhyessä ajassa. Tiiviillä yhteistyöllä oppilashuoltohenkilöstön ja huoltajien kanssa tästä poikkeuksellisesta keväästä selvitettiin kohtuullisen hyvin. Heinäkuussa perusopetukseen saatiin nk. korona-avustusta noin 600 000 euroa ja sen turvin pystytään syyslukukauden aikana tukemaan kevään aikana syntyneitä oppimisen vajeita. Kaiken kaikkiaan perusopetukseen on saatu hankeavustuksia yli miljoonan euron verran ja tuolla rahoituksella on voitu jakaa opetusryhmiä pienemmiksi ja kehittää mm. oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja, A1-kielen varhennettua opetusta, henkilöstön ja oppilaiden tieto- ja viestintäteknologista osaamista, yrittäjyykskasvatusta, vuorovaikutusta kotien kanssa, maahanmuuttajalasten tukea varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, kerhotoimintaa, joustavaa perusopetusta ja kansainvälistä toimintaa.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Tulosalueen toimintatuotot olivat 3 998 600 euroa ja ne alittivat talousarvion 528 400 euroa. Toimintakulut olivat 80 578 600 euroa ja ne alittivat talousarvion 4 179 800 euroa. Toimintakate oli 76 580 000 euroa, joka oli 3 651 400 euroa talousarviota parempi.

Koronapandemiasta johtuen erityisesti keväällä varhaiskasvatuksessa on ollut vähemmän lapsia ja henkilöstöä lomautettiin.

Perusopetuksessa suurin osa perusopetuksen oppilaista siirtyi etäopetukseen, mikä jatkui osittain myös syksyllä. Tästä syystä osa henkilöstöstä lomautettiin. Lasten poissaoloista ja etäopetusjärjestelyistä johtuen palveluiden ostoja oli selkeästi vähemmän.

Säästöä syntyi mm. kuljetuskustannuksissa, ruokapalveluissa, täydennyskoulutuspalveluissa ym. palveluiden ostoissa.

Varhaiskasvatuksen palveluseteli ylittyi noin 800 000 euroa aiempina vuosina talousarvioraamissa huomioimatta jääneen palvelusetelin käytön kasvusta johtuneen ylityksen kertymän vuoksi. Tämä saatiin kompensoitua määrärahasiirroilla henkilöstökustannussäästöistä ja kotihoidontuen säästöistä. Varhaiskasvatuksen maksutuottoja on kertynyt ennakoitua vähemmän perheille keväällä koronapandemiasta annettujen varhaiskasvatusmaksujen hyvityksistä johtuen. Lokakuussa haettiin 460 000 euroa alitusoikeutta varhaiskasvatusmaksujen alitukseen.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Tunne- ja vuorovaikutuskasvatustalouden ja perusopetuksen (sis. mm. kiusaamisen ehkäisyn ja moniammatillisen yhteistyön) <ul style="list-style-type: none"> Arvostamme jokaista lasta ja nuorta yksilönä ja arvokkaana yhteisömme jäsenenä. Heidän 	Vastuullinen ja aidosti välittävä asennoituminen kaikilla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa työskentelevillä aikuisilla.	Edetty tavoitteen suuntaan. Varhaiskasvatuksessa käytössä yksikkökohtainen tunne- ja vuorovaikutuspolku sekä kehittämisen tukena ja tunne- ja vuorovaikutuskasvattajina toiminut 3

	<p>mielipiteensä on meille tärkeää tietoa palvelutuotannon perustana.</p> <ul style="list-style-type: none"> Vahvistamme lapsen ja nuoren vaikuttamismahdollisuuksia jatkuvasti arjessa (oppilaskunta, yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä, teemapäivät) Tunnetaitokasvatus toimintatavaksi jokaiseen yksikköön. Kiusaamisen ehkäiseminen (KiVa, verso.miniverso, resto, kaverikerhot) Vastuu: Kasvatus- ja opetushenkilöstö 		<p>hanketyöntekijää/varhaiskasvatuksen sosionomia. Haettu ja saatu jatkoa 4 hanketyöntekijälle. Perusopetuksessa henkilöstön koulutusprosesseja toteutettu ja uusiin haettu ja saatu rahoitusta, jonka tuella on voitu mm. palkata tunne- ja vuorovaikutustutoroteita. Kaikki koulut ovat päässeet tunne- ja vuorovaikutus- sekä neuropsykiatrinen valmennus -koulutuksen piiriin.</p>
	<p>Ehkäisevä päihdetyön toimenpiteet eri ikäisille 4-vuotissuunnitelman mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteistyön tiivistäminen nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa. 	<p>Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): 8.-9. lk: 8,5 % /8,0 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): 8.-9. lk: 6,3 %/4,9 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): 8.-9. lk: 8,1 %/9,6 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): 8.-9. lk: 4,0 %/4,4 %, Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): 8.-9. lk: 10,2 %/8,6 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä Raittius, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): 8.-9. lk: 63,9 %/60,7 %, Tavoite: Raittiiden osuus lisääntyy kaikissa ryhmissä</p>	<p>Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 8,5 % /8,0 % lukio: 4,5 % / 6,1 % amm: 30,1 % / 28,7 % Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 6,3 % / 4,9 % lukio: 3,4 % / 3,8 % amm: 13,4 % / 14,7 % Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 8,1 % / 9,6 % lukio: 13,3 % / 17,8 % amm: 29,3 % / 26,9 % Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 4,0 % / 4,4 % lukio: 3,4 % / 6,3 % amm: 13,0 % / 12,8 % Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 10,5 % / 8,9 % lukio: 10,1 % / 14 % amm: 16,6 % / 20,1 % Raittius, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 63,9 % / 60,7 %, lukio: 34,8 % / 34,9 % amm: 25,8 % / 28,6 %</p>
Verkostomaiset monitoimijaiset	Vuositain kaikki		Tyytyväinen elämäänsä tällä

	<p>toimintamallit sekä yhteisöllisessä työssä että yksilökohtaisissa tukimuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaanohjauksen kehittäminen • yksilölliset oppimispolut • yhteistyö nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa 	<p>9.luokkalaiset saavat päättötodistuksen.</p> <p>Kaikille peruskoulun päättäneille löytyy jatko-opintopaikka.</p>	<p>hetkellä, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>4.-5. lk: 90,6 %/ 89,5 %, 8.-9. lk: 76,1 %/ 75,2 %, lukio: 76,0 %/ 74,5 %, amm: 74,7 %/ 76,1 %</p> <p>Osa monialaisista palavereista on käyty koronasta johtuen etäyhteyksien avulla. Avoin kohtaamispaikka Koppa on mm. kesällä järjestettyine puistotapahtumineen ja monine toimijoineen koettu hyvänä toimintamallina. Poikkihallinnollinen Perheneuvo on järjestänyt alkuvuodesta avoimia perheilloja. Korona-aikaan järjestettiin live-striimauksena avoin perheilta monitoimijaisena tilaisuutena.</p>
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	<p>Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktiivinen tukioppilas –ja oppilaskuntatoiminta • oppilaiden osallistuminen arjen suunnitteluun • kerhotoiminnan sisällöt oppilaiden toiveista lähtien • positiivisen ja osallistavan pedagogiikan koulutukset • toiminnallisen oppimisen koulutukset ja työtavat • Lapset puheeksi – keskustelut • Lasta kuullaan ja lapsi osallistuu itseään koskevien asioiden ja toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen. 	<p>Kouluviihtyvyyden ja varhaiskasvatuksessa viihtymisen kokemus paranee ja lapsen ja nuoren vaikuttamismahdollisuudet lisääntyvät.</p> <p>THL:n kouluterveyskyselyn tulokset 2019 (MLI/koko maa):</p> <p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %</p> <p>4.-5. lk: 90,6 %/89,5 % Tavoite 95%</p> <p>8.-9. lk: 76,1 %/75,2 % Tavoite 80%</p> <p>Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, %</p> <p>4.-5. lk: 1,1 %/0,9 % Tavoite 0%</p> <p>8.-9. lk: 9,3 %/9,1 % Tavoite 0%</p> <p>Tuntee itsensä yksinäiseksi, %</p> <p>4.-5. lk: 3,6 %/3,4 % Tavoite 0%</p> <p>8.-9. lk: 10,8 %/10,7 % Tavoite 0%</p>	<p>Kokenut vahvaa positiivista mielenferveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) – ei tietoa 2019</p> <p>THL:n tutkimuksessa ei tuloksia vuoden 2019 osalta.</p> <p>Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>4.-5. lk: 1,1 %/0,9 % 8.-9. lk: 9,3 %/9,1 % lukio: 8,2 %/7,9 % amm: 8,2 %/8,3 %</p> <p>Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019)</p> <p>4.-5. lk: 3,6 %/3,4 % 8.-9. lk: 10,8 %/10,7 % lukio: 12,3 %/11,7 % amm: 12,9 %/10,9 %</p> <p>Varhaiskasvatuksessa on nostettu esiin yksiköissä ja mm. johtajien kehityskeskusteluissa huomion kiinnittäminen lasten toimintaan siten, ettei kukaan jäisi yksin. Varhaiskasvatuksessa syksyllä 2019 lasten toiminnan arvioinnin</p>

			pohjalta on nostettu kehittämiskohteiksi lasten kuunteleminen kiireettömästi ja lasten yksilöllinen huomioiminen sekä lasten osallisuus. Nämä ovat olleet edelleen kehittämiskohteita.
--	--	--	--

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa tämä tarkoittaa osallisuuden kasvamista ja ohjausta (esim. tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminta). Perheiden avoimet kohtaamispaikat. Kerhotoiminta oppilaiden toiveiden pohjalta.	<p>Osallisuus on osa arjen toimintaa. Tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminta koetaan kiinnostavana ja arjen toiminta on aktiivista. Keskustan alueen avoin kohtaamispaikka aloittaa toimintansa vuoden 2020 alussa.</p> <p>Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 4.-5. lk: 87,8 % / 89,4 % Tavoite: 100% 8.-9. lk: 96,2 % / 95,9 % % Tavoite: 100 %</p> <p>Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): 4.-5. lk: 41,9 % / 39,5 % Tavoite: 100 % 8.-9. lk: 22,6 % / 21,9 % Tavoite: 100 % Kaikilla kouluilla on kerhotoimintaa.</p>	<p>Avoin kohtaamispaikka Koppa aloitti toimintansa pääkirjaston alakerrassa 1/2020 ja siellä toimii myös vanhempien itsensä vetämiä vertaisryhmiä. Korona-kuukausina toiminta siirtyi verkkoon ja kesällä Koppa toimi 10 kertaa puistotoimintana saaden hyvän vastaanoton. Syksyllä toiminta jatkui korona-rajoitteiden mukaan vaihdellen.</p> <p>Muissa varhaiskasvatuksen avoimissa yksiköissä toiminta oli koronan vuoksi kevään ajan keskeytetty, mutta syksyllä toiminta on edelleen jatkunut.</p> <p>Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 87,8 % / 89,4 % 8.-9. lk: 96,2 % / 95,9 % Lukio: 97,0 % / 97,8 % Amm. opp: 90,8 % / 91,1 % Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus, % - ei Mikkeli-tietoa 2019 Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 41,9 % / 39,5 % 8.-9. lk: 22,6 % / 21,9 % lukio: 12,4 % / 13,9 % amm: 15,1 % / 15,0 %</p> <p>Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % - ei Mikkeli-kohtaista tietoa 2019</p>
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Kannustetaan sekä oppilaita että henkilökuntaa koulumatkapyöräilyyn. Liikennekasvatus	Koulumatkapyöräilyn lisääntyminen. Siirtymiset päivän aikana tehdään mahdollisuuksien	Liikennekasvatus kuuluu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetukseen.

	Vastuu: kasvatus- ja opetushenkilöstö	mukaan kävelen tai pyörällä.	
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Lähiluontoympäristön hyödyntäminen - Liikuntapaikkojen ym. rakennetun toimintaympäristön hyödyntäminen Kulttuuritoiminta hyvinvoinnin edistäjänä -- Kulttuuripolku ja Kulttuurikameli muodostavat suunnitelmallisen kulttuurikasvatusjatkumon varhaiskasvatuksesta perusopetukseen	Oppiminen siirtyy luokkahuoneen sijasta monimuotoisiin oppimisympäristöihin.	Varhaiskasvatuksessa lähiluontoympäristöä on käytetty koronakuukausina oppimisympäristönä enenevässä määrin. Kulttuurikameli ja kulttuuripolku ovat vakiintunutta toimintaa, mutta korona-aikaan toimintaa ei ole voitu totutusti järjestää.

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	Yhteensovittava johtaminen kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. si-sote-järjestöt Ohjaamo Olkkari-toiminnan moniammatillisuuden turvaaminen Perheiden hyvinvoinnin tukeminen eri elämäntilanteissa Erityistilanteiden tunnistaminen (myös heikot signaalit) matalalla kynnyksellä, parisuhteiden tuki varhain sekä eroauttaminen Lähikouluperiaatteen vahvistaminen siten, että lapsille ja nuorille mahdollistuu tarvittavat tukitoimet ensisijaisesti omalla koulualueellaan. Toimintaa kehitetään yhdessä Essoten koulutiimien kanssa turvaten lapsen ja perheen palvelut matalalla kynnyksellä ja varhaisesti	Monialaisen toimijuuden tiivistäminen Yhä useampi oppilas opiskelee omassa lähikoulussaan. Oppilashuollon ja pedagogisen tuen palvelut mahdollisimman lähelle lapsen kasvuympäristöä.	Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, %(Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 64,5 % / 61,7 % 8.-9. lk: 48,4 % / 46,6 % lukio: 41,4 % / 44,5 % amm: 48,6 % / 46,1 % Essoten kanssa on rakennettu toimivaa yhteistyötä. Erityisluokanopetusta on siirretty entistä enemmän oppilaiden lähikouluun ja myös oppilashuolto on suunniteltu alueellisesti yhteistyössä Essoten kanssa. Tällä hetkellä Essoten oppilashuoltotiimistä puuttuu useita koulupsykologeja.
Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus	Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy Kokemus turvallisuudesta (mm. ympäristön siisteys, esteettisyys, valaistus, ei lymypaikkoja) Kotouttaminen, maahanmuuttajat osaksi yhteisöjä Osallisuuden kokeminen Sensitiivinen havainnointi lasten kiusaamisen ehkäisemiseksi. Turvallisuuden tunteen luominen kiusaamiseen ja häirintään välittömästi puuttumalla. Teoille nollatoleranssi. Koulutetaan henkilökunta tunnistamaan ja puuttumaan erilaisiin turvallisuutta yksilö- tai yhteisötasolla vaarantaviin ilmiöihin. Ääritapauksissa yhteistyö poliisin kanssa.	Lapset ja nuoret sekä henkilökunta kokevat kasvu- ja oppimisympäristönsä turvalliseksi paikaksi kasvaa ja oppia. Kiusaamis- ja häirintätapaukset vähenevät vuosittain. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa,% (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019): 4.-5. lk: 7,7 % / 7,2 % Tavoite: 0 % 8.-9. lk: 6,3 % / 5,5 %	Sisäilmaongelmien osalta on tehty paljon töitä ja tilanne on parantumassa, mutta edelleen on tiloja, joissa esiintyy sisäilmaongelmia. Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, % - ei Mikkeli-tietoa 2019 Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %(Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 7,7 % / 7,2 % 8.-9. lk: 6,3 % / 5,5 % lukio: 0,4 % / 1,1 amm: 4,2 % / 3,6 % Vuonna 2020 on järjestetty resto-koulutus osana tunne-

	<p>Kartoitetaan lukuvuosittain oppilaiden turvallisuuden tuntemuksia.</p> <p>Harjoitellaan turvallisuutta ylläpitäviä asioita ja toimia. Luokkien ryhmäytymiseen panostaminen.</p> <p>Henkilökunnan koulutukset (esim. Avekki).</p> <p>Päivitetty pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat</p> <p>Turvakävelyt.</p> <p>Vastuu em. asioissa kasvatus- ja opetushenkilöstöllä.</p> <p>Terveet ja turvalliset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilat.</p> <p>Vastuu: Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue</p>	<p>Tavoite: 0%</p> <p>Hyvä keskustelu yhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2019):</p> <p>Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä</p> <p>4.-5. lk: 64,5 %/ 61,7 %</p> <p>8.-9. lk: 48,4 %/ 46,6 %</p> <p>Tarvittavat tilojen turvallisuuteen ja terveyteen liittyvät uudistukset tehdään.</p>	<p>ja vuorovaikutuskoulutuskokonaisuutta.</p> <p>Uuden kouluturvallisuutta edistävän mobiiliohjelman hankintaprosessi on käynnistetty.</p> <p>Turvallisuuteen liittyviä harjoituksia tehdään varhaiskasvatuksessa ja kouluilla vuosittain ja turvallisuussuunnitelmia päivitetään tarvittaessa</p>
--	---	--	--

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Liikennepäästöjen vähentäminen	Waltti –kortin käyttö Liikkuminen kävellen ja pyöräillen	Huoltajien koulukyyditykset vähenevät, kun oppilaat käyttävät julkisia kulkuneuvoja tai kävelevät tai pyöräilevät.	Kevään koronatilanteessa etäopetuksessa koulukuljetukset vähenivät. Waltti-kortilla mahdollistetaan liikkuminen julkisella liikenteellä sekä kouluun että harrastuksiin.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Ympäristökasvatus	Kestävän kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta.	Kestävä kehitys ja ympäristökasvatus ovat osa opetussuunnitelmaa ja varhaiskasvatussuunnitelmaa. Mm. hankinnoissa huomioidaan kestävän kehityksen tavoitteet.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Ympäristökasvatus	Kestävän kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta.	Kasvisruoka on kaikille lapsille ja nuorille vaihtoehtona.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Saavutettavuus	Waltti-kortin käyttö mahdollistaa maksuttoman joukkoliikenteen käytön peruskoululaisille	Lapsilla ja nuorilla mahdollisimman tasapuolinen pääsy harrastustoimintaan	Waltti-kortti on edelleen käytössä peruskoululaisilla edistämässä julkisen liikenteen käyttöä
Palvelujen digitalisointi	TVT-taitoja opetellaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, Google-maailman hyödyntäminen opetuksessa digimateriaalien kanssa.	TVT-taitojen oppiminen	Varhaiskasvatuksessa TVT-vastaavat ja perusopetuksessa TVT-tutorit huolehtivat yksiköiden TVT-osaamisesta. Etäopetusvaiheessa

			perusopetuksessa opittiin entistä enemmän käyttämään digimateriaalia sekä etä- ja verkko-opetukseen sopivia menetelmiä. Varhennetun A1-kielenopetuksen materiaalit luotiin 2019-2020 ja ovat käytettävissä Google-ympäristössä. Opettajien ja opiskelijoiden TVT-taidot ovat kehittyneet monipuolisesti kevään etäopetuksen aikana.
	Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä käytössä varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa käytössä Wilma.	Sujuvat palvelut	Käytössä.
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kestävän kehityksen suunnitelmat käytössä kaikissa yksiköissä	Kestävän kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta	Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa jätteitä lajitellaan ja erilaisia pakkausmateriaaleja hyödynnetään osittain askarteluissa ja leikeissä

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Kalevankangas - kehittämislusta	Varhaiskasvatus ja perusopetus käyttää Kalevankankaan alueen palveluja	Kalevankankaan liikuntapalveluja käytetään aktiivisesti	Tiloja käytetään etäisyyksistä riippuen.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Rekrytointiyhteistyötä tehdään korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa	Yhteistyön tiivistäminen korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa	MiniMikkeli-yrittäjyyskasvatusyhteistyö Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kanssa. Täydennyskoulutusyhteistyö eri korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa.

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Osaavan työvoiman varmistaminen	Aktiivinen rekrytointi	Kelpoinen ja osaava henkilöstö	Sijaisuuksiin on osittain ollut vaikea saada kelpoisia. Myöskään kaikkiin varhaiskasvatuksen opettajan vakinaisiin tehtäviin ei ole ollut saatavilla kelpoisia työntekijää. Varhaiskasvatuksessa on ollut neljä työntekijää työllisyyspalveluiden palkkaamana töissä oppisopimuksella. Nepsy (neuropsykiatrinen)-valmennus toteutettu oppisopimuksella.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteuma 31.12.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Laadukkaat varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä terveet ja turvalliset tilat lisäävät kaupungin vetovoimaa	Saadaan kelpoista ja osaavaa henkilöstöä ja tilat ovat terveet ja toimivat.	Strategia ja sen sisältämät ohjelmat otettu huomioon vahvasti mm. esimieskoulutuksessa sekä kehityskeskusteluissa. Varhaiskasvatuksen laatua seurataan ja kehitetään toiminnan arviointipalautteen pohjalta. Kattilansillan uusi päiväkotitoiminta valmistui kesällä ja Rantakylän päiväkodin rakentaminen on käynnissä. Norpanhovin päiväkodin peruskorjaus valmistui syksyllä 2020. Myös perusopetuksessa on peruskorjattu kouluja ja Anttolaan on valmistettu uusi koulu. Eteläinen aluekoulu on suunnittelussa. Perusopetuksessa aktiivista hanketoimintaa, jonka avulla laatua kehitetään

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut

Päivähoito	TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Omat päiväkodit					
Päiväkoti, asiakkaat <i>kpl</i>	1 099	1 106		1 121	101,4 %
Alle 3-vuotiaita %	17	19		19	96,8 %
Erityisasiakkaat %	15	12		15	128,0 %
Esiopetus, päiväkotijä esiopetusasiakkaat 3-6v <i>kpl</i>	433	431		436	101,2 %
pelkässä esiopetuksessa <i>kpl</i>	68	53		74	139,6 %
Ostopalvelupäiväkodit					
Päiväkoti, asiakkaat <i>kpl</i>	9	6		7	116,7 %
Alle 3-vuotiaita %	11	17		0	0,0 %
Erityisasiakkaat %	0	0		43	
Päiväkoti					
Päiväkoti, asiakkaat <i>kpl</i>	1 108	1 112		1 128	101,4 %
Alle 3-vuotiaita %	26	19		19	99,1 %
Erityisasiakkaat %	15	12		15	125,0 %
Esiopetus, päiväkotijä esiopetusasiakkaat 3-6v <i>kpl</i>	433	431		436	101,2 %
pelkässä esiopetuksessa <i>kpl</i>	68	53		74	139,6 %
Vuorohoito					
Vuorohoito, asiakkaat <i>kpl</i>	366	359		335	93,3 %
Päivähoito yhteensä					
Päivähoitoasiakkaat (sis. pv. Koti, erityis ja vuorohoito) <i>kpl</i>	1 542	1 524		1 537	100,9 %
Läsnäolopäivien määrä <i>kpl</i>	360 869	354 294		287 041	81,0 %

Ryhmis ja perhepäivähoito	TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Ryhmis					
Ryhmis, asiakkaat <i>kpl</i>	72	67		54	80,6 %
Perhepäivähoito hoitajan kodissa					
Perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat <i>kpl</i>	78	70		48	68,6 %
Perhepäivähoito yhteensä					
Perhepäivähoitopaikat yhteensä <i>kpl</i>	150	137		102	74,5 %
Alle 3-vuotiaita %	51	51		42	82,7 %
Erityisasiakkaat %	6	3		9	

Hoidon tuki	TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Kotihoidontuki					
Kotihoidontuella hoidettavat lapset <i>kpl</i>	512	547		422	77,1 %
Yksityinen tuki					
Yksityisen hoidon tukilapset <i>kpl</i>	697	687		699	101,7 %
Muu kuntakohtainen tuki					
Muu kuntakohtainen tuki, asiakas <i>kpl</i>	37	39		33	84,6 %
Yhteensä hoidon tuki					
Yhteensä hoidon tuella <i>kpl</i>	1 246	1 273		1 154	90,7 %

Varhaiskasvatus yhteensä	TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Varhaiskasvatus yhteensä					
Lapsia yhteensä <i>kpl</i>	2 938	2 895		2 760	95,3 %
€ / asiakas €/asiakas	10 961	10 644		11 012	103,5 %
Menot yhteensä €	32 204 856	33 002 300	32 982 300	32 012 187	97,0 %
Tulot yhteensä €	-1 824 748	-2 187 100	-1 727 100	-1 619 914	74,1 %
Varhaiskasvatus netto €	30 380 108	30 815 200	31 255 200	30 392 273	98,6 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Kattilansillan uusi päiväkotikoti valmistui toukokuussa ja Norpanhovin päiväkodin korjaus valmistui syksyllä. Ryhmikset Piilopirtti, Pajunkissa ja Otsola lakkautettiin. Koronakevään lasten poissaoloista johtuen henkilöstöä jouduttiin lomauttamaan. Säästöä tuli henkilöstökuluissa ja palvelujen ostoissa. Varhaiskasvatuksen maksutuottoja kertyi ennakoitua vähemmän koronasta johtuvista perheille annetuista maksuhyvityksistä johtuen. Palvelusetelin aiempina vuosina talousarvioraamissa huomioimatta jäänyt setelin käytön kasvusta johtunut ylityksen kertymä saatiin kompensoitua määrärahasiirroilla henkilöstökustannussäästöistä ja kotihoidon tuen säästöistä.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Perusopetuspalvelut	TP 2019	TA 2020	TA 2020+Imr	TP 2020	2020-2019	
Peruskoulut						
Peruskoulut, oppilaita	<i>kpl</i>	4 731	4 733	4 760	100,6 %	
joista erityistä tukea tarvitsevat oppilaat x)	<i>kpl</i>	466	386	411	106,5 %	
Tuntia, koulut	<i>h</i>	9 251	9 081	9 079	100,0 %	
11-v oppivelvollisuus						
11-v oppivelvollisuus, oppilaita	<i>kpl</i>	106	104	103	99,0 %	
Aamu- ja iltapäivätoiminta						
Aamu- ja iltapäivätoiminta, osallistujia	<i>kpl</i>	428	414	413	99,8 %	
Perusopetus yhteensä						
Perusopetus yhteensä, oppilaita	<i>kpl</i>	4 837	4 837	4 788	99,0 %	
Tuntia yhteensä, perusopetus	<i>h</i>	9 251	9 081	9 079	100,0 %	
Menot	€	49 349 789	52 151 400	51 776 100	48 566 454	93,1 %
Tulot	€	-2 541 846	-2 799 900	-2 799 900	-2 378 697	85,0 %
Netto	€	46 807 942	49 351 500	48 976 200	46 187 757	93,6 %
Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut yhteensä						
Menot	€	81 569 946	85 153 700	84 758 400	80 578 641	94,6 %
Tulot	€	-4 366 653	-4 987 000	-4 527 000	-3 998 611	80,2 %
Netto	€	77 203 293	80 166 700	80 231 400	76 580 030	95,5 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Kaupunkirakennesuunnitelman edellyttämät tuntikehyssäästöt on tehty. Eteläisen aluekoulun suunnitteluprosessi on edennyt kilpailutusvaiheeseen. Koronarajoitusten ja etäopetusjaksojen takia vuosi 2020 oli erittäin poikkeuksellinen perusopetuksessa. Poikkeusolosuhteiden takia säästöä syntyi henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa.

x) Vuoden 2020 luvut eivät sisällä 11-vuotisen oppivelvollisuuden oppilaita.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Yhteenveto:

Kaupungin hallintosääntö ja sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasääntö ohjaavat lautakunnan alaista toimintaa ja päätöksentekoa. Lautakunnan alaisessa toiminnassa noudatetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Kuitenkin riskienhallinnan sisäistämässä ”osaksi jatkuvaa arviointia” on tulosyksikkötasolla eroja. Ohjaavien dokumenttien/ohjeistuksen tunteminen, riskien tunnistaminen ja dokumentointi sekä ennakointi on saatava osaksi päivittäistä toimintaa.

Sääntöjä ja päätöksiä noudatetaan ja toiminnan tavoitteita toteutetaan ja niitä seurataan säännöllisesti. Taloutta valvotaan ja seurataan vahvistettujen ohjeiden mukaisesti ja siitä raportoidaan lautakunnalle kuukausittain. Taloudelliset vastuut on jaettu siten, että asiantarkastuksesta ja hyväksynnästä vastaavat eri henkilöt. Järjestely on toiminut hyvin. Suurimmat hankinnat on kilpailutettu hankintapalveluiden avulla, ja muissa hankinnoissa on noudatettu hankintasääntöä. Sopimukset ovat ajan tasalla, ja sopimuseuranta on järjestetty. Sopimuksia on noudatettu. Henkilökunnan rekrytoinnissa on noudatettu kaupungin voimassa olevia ohjeita. Lakien ja sääntöjen muikaista toimintaa on tarkasteltu normaalin päätöksenteon yhteydessä.

e = Ei sovellettavissa, 1 = Heikosti, 2 = Kohtuullisesti, 3 = Melko hyvin, 4 = Hyvin				
Sisäinen toimintaympäristö ja valvontakulttuuri		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Toiminta-kulttuuri	Ovatko yksikön arvot ja toimintaperiaatteet määritelty ja toimitaanko niiden mukaisesti?	4	Kaupungilla on yhteinen arvokirja, joka on otettu käyttöön v. 2018. Lisäksi toiminnan arvot määritellään sekä varhaiskasvatussuunnitelmassa että perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Kehityskeskusteluissa arvokirja mukana.	Arvoihin kiinnitetään huomiota arjen toiminnassa. Kehityskeskusteluihin arvokirja työkaluksi.
	Arvostetaanko kehittämiskohtien tai puutteiden esille tuomista?	4	Arvojen mukaisesti avoimuutta ja luottamusta korostetaan. Kaikki eivät kykene vastaanottamaan kehittämisehdotuksia, yksilölliset erot ovat merkittäviä.	
	Puututaanko yksikössä johdonmukaisesti sääntöjen vastaiseen toimintaan?	3	Puututaan, kun epäkohtia ilmenee ja tulee tietoon.	Reagointia opyritään tehostamaan mahdollisuuksien mukaan.
Toiminnan tavoitteet	Onko yksikölle asetettu tavoitteet ja ovatko ne kattavat?	4	Kirjalliset toimintasuunnitelmat, joita arvioidaan säännöllisesti. Tavoitteet kullekin tulosalueelle ja yksiköihin on asetettu käytösuunnitelmissa.	
	Tukeeko tavoitteenasettelu kaupungin strategiaa?	4	Hyvän elämän ohjelma on viety yksiköiden toimintaan.	
	Onko tavoitteiden systemaattinen seuranta järjestetty?	4	Tavoitteet on määritelty yksiköiden toimintasuunnitelmissa, joita arvioidaan säännöllisesti.	

			Varhaiskasvatuksen laatu- kysely ja kouluterveysky- sely tehdään joka toimen vuosi. Ohjelmakortin ta- voitteet arivoidaan kaksi kertaa vuodessa. koulujen lukuvuosisuunnitelmia sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelmia arivoidaan vuosittain.	
	Reagoidaanko havaittuihin poik- keamiin?	3	Yksiköissä toimitaan pää- sääntöisesti suunnitelmal- lisesti tavoitteiden suun- nassa ja tarvittaessa poik- keamiin reagoidaan.	
	Onko palkkiojärjestelmää kytketty tavoitteiden saavuttamiseen?	1	Huomioidaan henkilökoh- taisen työsuorituksen arvi- oinnissa.	Tulospalkkiojärjestelmää voisi ehkä harkita.
Organisaatio- rakenne	Onko organisaatiorakenne selkeä ja toimiva?	4		Kirjoita tekstiä napsaut- tamalla tätä.
	Onko tehtävänjaot vastuineen määritelty ja niitä koskeva ohjeis- tus ajan tasalla?	4	Hallinto- ja toimintasään- nöissä vastuut määritelty.	
Resurssit	Onko talousarvio oikein mitoitettu suhteessa tavoitteisiin?	2	Esimerkiksi sisäilmaongel- mista on aiheutunut pal- jon kuluja, joita ei ole ta- lousarviossa huomioitu. Säästövelvoitteet vaikut- taat toiminnan laatuun. Lasten ja perheiden tuen tarpeita ei ole aina voitu ennakoida -> henkilöstöre- surssin riittävyys tulee tur- vata.	Varahenkilöjärjestelmän kehittäminen varhaiskas- vatuspalveluihin.
	Onko yksiköllä käytössään tehtä- vien edellyttämä määrä henkilös- töä?	3	Pääsääntöisesti henkilös- töä on riittävästi. Kasvun ja oppimisen tuen henki- löstö on niukka. Varhais- kasvatuksen osalta kel- poista henkilöstöä on vai- kea saada.	
	Onko henkilöstön osaaminen riittä- vällä tasolla?	3	Täydennyskoulutusta tar- vitaan ja sitä on tarjolla – sekä ammatillista että uu- sien sovellusten ja järjes- telmien haltuunootami- seen.	Täydennyskoulutusta jär- jestetään.
	Ovatko yksiköllä tehtävien edellyt- tämät toimitilat, laitteet ja tietojär- jestelmät?	3	Sisäilmaongelmia on edel- leen ja laitekantaa on koko ajan uusittava ja täyden- nettävä – uudet ohjelmat edellyttävät uutta osaa- mista.	Kaupunkirakennesuunni- telman määrätietoinen toteuttaminen. Ohjelmisto- ja sovellus- koulutusta tarjolle.
	Onko yksikössä varmistettu, että yksikkö kykenee suoriutumaan ydintehtävistään myös normaali- olojen häiriötilanteissa ja poik- keusoloissa?	3	Ydintehtävistä suoriudu- taan, mutta henkilöstö kuormittuu poikkeus- oloissa.	

			Turvallisuussuunnitelmat ovat ajan tasalla ja poikkeustilanteisiin varaudutaan harjoittelemalla. Huom. Haja-asutusalueiden sähkönjakeluhäiriöt.	
Lainsäädäntö ja kaupungin sisäiset ohjeet	Ovatko toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ajan tasalla?	3		
	Tunteeko henkilöstö keskeiset työhönsä vaikuttavat ohjeet ja säännöt?	3	Työyksiköissä joudutaan asiasta muistuttamaan.	Esimiehet opastavat henkilöstöä tarvittaessa ohjeisiin ja sääntöihin pehdyttämisessä entistäänkin tarkemmin.
	Miten hyvin yksikkönne on välttynyt viime vuoden aikana kankeilta, virallisessa prosessissa olevilta valituksilta tai oikeustapauksilta	3	Aika-ajoin yksittäisiä valituksia hlökohtaiseen etuuteen liittyen (esim. koulumatkaetus). OKM:n kanssa riita-asiana ent. liikelaitys Otavan Opiston nettilukiokoulutus ja sen oikeutus valtiosuusrahoitukseen. 2020 lukio-koulutuksessa Ristiinan toimipisteen lakkauttaminen aiheutti valitusprosessin.	
	Varmistaako johto, että ohjeita ja sääntöjä noudatetaan?	3	Aika-ajoin, säännöllisen epäsäännöllisesti asioista keskustellaan.	Säännöllinen itsearviointi/omavalvonta.

Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Riskienhallintamenettelyt	Tunnetteko kaupungin riskienhallintaa ohjaavat dokumentit: johtosäännöt ja toimintaohjeet, sisäisen valvonnan yleisohje ja riskienhallintapolitiikka?	3	Yksikkökohtaisia eroja on.	Omavalvonta/itsearviointi vuosikelloon.
	Onko riskienhallinta toteutettu kaupungin riskienhallintaa ohjaavien dokumenttien mukaisesti?	3	Yksikkökohtaisia eroja on.	
	Onko riskienhallintamenettelyt kytketty osaksi suunnittelu- ja ohjausprosesseja?	2		Sisällytettävä vuosikelloon.
Riskien tunnistaminen	Perustuuko riskien tunnistaminen järjestelmälliseen menetelmään?	2	Läheltä piti-tilanteita ei välttämättä kirjata.	Tarvitaan selkeät ja helpokäyttöiset työkalut. Läheltä piti-tilanteiden kirjaaminen ja tätä kautta varautuminen.
	Dokumentoidaanko tunnistetut riskit?	2	Työturvallisuuteen käytössä Incy – käyttömn kannustettava.	Tarvitaan selkeät ja helpokäyttöiset työkalut.
	Onko riskien ennakoinnissa onnistuttu?	2	Sisäilmaongelmat ”yllättävät” aina	
Riskien arviointi	Arvioidaanko tunnistettujen riskien merkitys (todennäköisyys ja vaikutukset) systemaattisesti?	2		Yhteisen ymmäryksen lisääminen esim. tilojen

				käyttäjien ja tilojen omistajien välillä tärkeä.
Riskeihin vastaaminen	Onko olennaisille riskeille määritelty hallintamenettelyt ja vastuut?	2	Työturvallisuuteen Incy-työkalu. Esimiehet vastaavat yksikköjensä toiminnasta.	
	Arvioidaanko hallintamenettelyjen kustannuksia suhteessa saatuun hyötyyn?	2	Eipä taideta tarkemmin arvioida.	
	Onko riskienhallinnan raportointi järjestetty asianmukaisesti?	2		

Valvontatoimenpiteet		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Prosessien kontrollien suunnittelu	Ovatko keskeiset toimintaprosessit ja projektit kuvattu ja dokumentoitu?	3	Vähitellen keskeiset kuvattu.	
	Onko hyväksymismenettely olemassa, ajantasainen ja toimiiiko se suunnitellusti (esim. ostolaskut, laskutus, palkat jne.)?	3	"Avainhenkilön" poissa ollessa haastetta.	Sijaisjärjestely.
	Onko tehtävien eriyttämistarpeet arvioitu ja ovatko vaaralliset työyhdistelmät tiedossa?	3	Kaikkiin tehtäviin ei ole "pitkaikaista" sijaistamista mietitty.	
	Onko yksikköraajat ylittävien prosessien kontrollit määritelty?	3	Esim. laskujen asiatarkestus ja hyväksyminen mallillaan.	
Kontrollien toimivuuden arviointi	Onko päivittäisvalvonta osa esimiesten työtä?	3	Yksikkötasolla toimii. Tulosaluetasolla paljon valvottavia yksiköitä.	
	Arvioidaanko toimintaprosessien toimivuutta säännöllisesti?	3		Jatkuva kehittämisen ote.
	Arvioidaanko olennaisten kontrollien tarpeellisuutta säännöllisesti?	3		
Toiminnan seuranta	Seurataanko määrärahojen käyttöä säännöllisesti?	4	Esimiehet seuraavat. Lautakuntatasolla seurataan kuukausittain.	
	Ovatko täsmäytysrutiinit dokumentoitu, vastuutettu ja seurannassa?	3	Talousarvioseurannassa tehdään.	
	Onko taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden seuranta systemaattista?	4	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.	
	Varmistetaanko ostopalvelujen laadun sopimuksenmukaisuus?	3	Ostopalvelun tuottajaa valittaessa laatuksiteerit täytettävä.	Laadunvalvontaa ehkä petrattava.
	Onko ostopalvelujen hankinnassa ja sopimuksissa huolehdittu kriittisten palvelujen/tuotteiden saannista myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa?	2		Tarkennettava ostopalvelusopimuksia -> kirjattava sopimuksiin.
	Onko sopimusten seuranta systemaattista ja vastuutettua?	3	Vastuuhenkilöst seuraavat sopimusten toteutumista säännöllisesti. Esim. vakassa yks.päiväkotien valvonta vastuutettu.	

Tietojärjestelmien kontrollit	Onko tietojärjestelmien kontrollit testattu ja asianmukaisia?	3	Todennettava raportointi on ollut puutteellista.	Tällä hetkellä ollaan tässä tekemässä hyvää työtä.
Omaisuuuden hankinta, luovutus ja hoito	Onko omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai onko jouduttu korvautai muuhun oikeudelliseen vastuuseen?	2	Sisäilmaongelmien vuoksi on jouduttu hävittämään ja uusimaan uusiakin kalusteita, oppimateriaaleja jne.	

Tiedonkulku ja raportointi		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Raportointijärjestelmät	Onko esimiesten käytössä raportointijärjestelmä, joka tuottaa oikea-aikaisesti seurantatietoa toiminnan kustannuksista?	3	Talousasioissa esim. sisäiset erät eivät tule aina ajantasaisesti.	Selkeä esimiehen työpöytä keskeisine tunnuslukuineen tarvittaisiin.
	Tuottaako seurantajärjestelmä tietoa toiminnan laadusta (läpimenoajat, poikkeamat, asiakastytyvyisyys jne)?	2		Laadun arviointiin tarvittaisiin selkeä ja yksinkertainen seurantajärjestelmä – vaikuttavuuden arviointiin ei ole tällä hetkellä työkaluja.
Tiedonkulku	Onko tiedonkulku organisoitu ja vastuuhenkilöt nimetty?	3	Aina on viestinnässä pettävää.	
	Perehdytetäänkö uudet työntekijät suunnitelmallisesti?	3	Lyhytaikaisten sijasten perehdytyksessä parantamisen varaa -> kiire syynä.	
	Onko sisäinen tiedonkulku järjestetty siten, että toiminnan ohjauksen kannalta merkityksellinen tieto toimitetaan oikeille henkilöille oikea-aikaisesti?	3	Viestinnässä on aina parantamisen varaa, ihan jokaisessa organisaatiossa.	
	Onko luotu järjestelmällinen tapa tiedottaa suurelle yleisölle ja kohderyhmille?	3	Viestinnässä on aina parantamisen varaa.	Tämä paranee kaiken aikaa.
	Onko laadittu suunnitelmat ulkoisen viestinnän toteuttamisesta poikkeustilanteissa?	3	Hoidetaan keskitetysti.	
Tietojärjestelmät	Ovatko tietojärjestelmät dokumentoituja ja luotettavia?	3	Tällä hetkellä dokumentointi hyvässä mallissaan.	
	Tukevatko tietojärjestelmät päätöksentekoa ja toimintaa?	3	Muutostilanteissa parantamisen varaa.	Uudet järjestelmät pitäisi testata ennen kuin ne otetaan ”massakäyttöön”

Seuranta		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Sisäinen arviointi	Seurataanko toimintaa ja poikkeamia säännöllisesti?	4	Yksikkötasolla jatkuva seuranta. Poikkeamat raportoidaan (eurot kuukausittain ja toiminta ”isojen” talousarvioseurantojen yhteydessä).	
	Analysoidaanko ja hyödynnetäänkö poikkeamaseurannan tietoja?	3	Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan talousar-	

			viovuoden sisällä ja huomioidaan uutta toimintaa suunniteltaessa ja resursoitaessa.	
	Arvioidaanko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta säännöllisesti?	3		On sidottava vuosikelloon.
	Käsitelläänkö sisäisen tarkastuksen raportit ja havainnot säännöllisesti?	3		
Ulkoinen arviointi	Käsitelläänkö ulkoisten arviointien, tilintarkastajien, EU-tarkastajien ym. raportit säännöllisesti?	3	Ulkoista arviointia sihyssä hankkeissa, Tilinpäätöksen yhteydessä/jälkeen selvitetään tark.lautakunnan nostot.	